ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ГАЗЕТАСИ

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

QISHLO'Q HAYO'TI

1996 йил 16 февраль ЖУМА № 13 (5.685) сотувда эркин нархда

ТАЪСИСЧИ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

МАВСУМГА ПЕШВОЗ

Нимани эксанг, шуни ўрасан, деган ҳикмат бор, халқимизда. Ҳадемай, қиш ҳам охирлашиб, боболеҳқон кутган азиз онлар — баҳор яқинлашмоқда. Яқин кунларда далаларда ишлар авжи паллага киради. Хўш, жойларда мавсумга тайёргарлик қандай бормоқда?

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳамда «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаси ҳамкорлигида Сирдарё вилоятининг Бахт шаҳрида ўтказилган республика семинар-кенгаши айнан ана шу масалаларни кенг қамраб олди. Анжуманнинг Бахт пахта тозалаш заводида ўтказилганлиги ҳам бежиз эмас, албатта. Чунки завод кейинги йилларда тўла қайта таъмирланиб, пахтани қайта ишлаш, уруғ саралаш ва дорилаш, янги техника жиҳозларидан унумли фойдаланишда республикадаги пахтачиликка ихтисослашган заводлар орасида етакчилардан саналади.

Семинар-кенгаш қатнашчилари уруғчилик сифатини ошириш, бу борада кўндаланг бўлаётган муаммолар ва уларни бартараф этиш юзасидан таклифларни ўртага қўйдилар, фикр-мулоҳазалар алмашдилар.

Жорий йилда сифатли, мўл-кўл ҳосил олиш учун ўтган кузлаёқ ерлар шудгор қилиниб, маҳаллий ўғит ҳамда турли хилдаги дорилар билан тўйинтирилди. Бироқ бўлажак ҳосилнинг замини ҳисобланган уруғликни тайёрлаш, уни керакли доривор билан тўйинтириб, хўжаликларга, туманларга етказиб бериш аҳволи қандай?

Гап уруғлик экишга ҳозирлик хусусида боралкан, бу долзарб тадбир Тошкент, Самарқанд, Андижон, Фарғона каби бир қатор вилоятларда дуруст ташкил этилганлиги маърузачилар томонидан қайд қилинди.

Республикамизда ҳар йили ўртача 176 минг тонна чигит тукидан тозаланиб, экишга тайёрланиши лозим. Лекин вақт тобора оз қолаётган бўлса-да, бу муҳим вазифа атиги 85 фоизга уддаланган. Хўш, нега аҳвол суст? Бунинг сабаби шуки, сифатли уруғлик олиш, уни керакли дори-дармонлар билан тўйинтиришда жойлардаги пахта тозалаш заводлари ҳамда уруғчиликка ихтисослашган ташкилотлар мавжуд имкониятларни тўла ишга солмаяптилар, техника мосламаларидан оқилона фойдаланмаяптилар. Бу эса барака уруғини тахт қилиб қўйишни орқага сурмоқда. Бу борада Сирдарё, Жиззах ва Бухоро вилоятларида аҳвол, айниқса, ачинарли.

Кейинги йилларда пахтачиликка ихтисослашган илмий текшириш институтлари, олим ва мутахассислар чигит экиш, тупроқни тайёрлаш юзасидан зарур тавсияларни яратмоқдалар. Бироқ кўп вилоятларда буларга ва синалган тажрибаларга амал қилинмаяпти. Масалан, Тошкент вилоятида чигит турли касалликларга қарши дориланиб, ҳар квадрат метрга ўртача 17 тагача чигит қадаб, гектарига 50—60 килограмм уруғ сарфланмоқда. Бу уруғликни тежаб-тергашга, иккинчидан эса, униб чиққан ниҳолларни ягана қилишдек машаққатдан қутқаради. Айни пайтда экиш технологиясининг нобоплиги туфайли Қашқадарё — 74 килограмм, Наманган — 65 килограмм, Хоразм ва Бухоро вилоятлари эса 85, ҳатто 120килограммгача гектарига уруғ сарфлашмоқда.

Энди икки оғиз сўз, чигит униб чиққандан токи пахта ҳосилига қадар бўлган жараёнда ўғит ва дорилардан фойдаланиш хусусида.

Маълумки, республикамизда кейинги йилларда пахтага мўлжалланган дорилар кўпайди. Гапнинг рости, ким қайси дорини топса, шундан фойдаланмоқда. Афсуски, вилоятлардаги кўпгина мутахассислар ўз ҳудудларида қайси дорилардан фойдаланишаётганлигини ҳам билмайдилар. Улардан нотўғри фойдаланиш оқибатида турли касалликнинг олдини олиш тадбирлари кўтарилаётир. 1993 йилда чигитни ўғитлаш ва дорилашдан ўринсиз қўлланилганлиги сабабли 85 минг гектар майдондаги барака уруғи экилганданоқ гаммоз ва илдиз чириш касаллигига мубтало бўлган эди. 1994 йилда бу кўрсаткич 43 минг гектарни, 1995 йилда эса 41 минг гектарни ташкил этди. Бунга қарши кескин чораларни кўриш лозим. Ана шу касалликларга қарши самарали дорилар мавжуд, лекин амалда жойларда у кенг қўлланилмаяпти. Айтайлик, Қашқадарё 30 тонна, Навоий 6 тонна бранатак олиши ўрнига унинг бир килосидан ҳам фойдаланмади. Умуман, бу борадаги аҳвол ўнгланмаганлиги сабабли ўтган йили 101 минг тонна уруғ дориланиши кўзда тутилган бўлишига қарамай, атиги 75 минг тоннаси дориланди, холос.

Қизғин баҳслар, таклиф ва мулоҳазалардан чиққан муҳим хулоса шуки, ўтган йилги хатолар ҳеч бир ерда такрорланмаслиги керак. Ҳамма жойда мўл ҳосилга пухта замин яратмоқ фарз ва қарз.

Анжуман иштирокчиларидан айримларининг фикрларини ҳам ҳукмингизга ҳавола этамиз:

Исматилла ОХУНЖОНОВ, Тошкент вилояти «Ўзбекистон 5 йиллиги» жамоа хўжалигининг агрономи: — Бугунги семинар-кенгашнинг экиш олдидан ўтказилаётганлиги бежиз эмас. Чунки бу ерда айтилган гаплар асосида йил давомида деҳқонларимиз иш тутишади, экишдан тортиб, ҳосил олишга қадар ўталиган жараён айнан шу йиғилишдаги тавсияларга таянилади.

Хўжалигимиз 1926 йилдан буён 3 минг гектар майдонда пахтачилик билан шуғулланади. Тажрибаларимиз етарли. Биз эрта баҳордаёқ келтирилган уруғни тўла назоратдан ўтказиб, махсус жойда сақлаймиз. Экишдан олдин 4—5 соат офтобга тоблаб, ЭСХ—4 агрегати ёрдамида экамиз. Иш бошлаганда майдоннинг ўртасида, бошида ва охирида биттадан одам қўйилиб, улар ҳар квадрат метрга тушаётган уруғни назорат қилишади. Ҳар метрда 17 тадан чигит тушса, бу дуруст ҳосил олишнинг гаровидир.

Бойназар ЖЎРАЕВ, Сурхондарё вилояти пахта уруғчилиги бошқармаси бошлиғи: — Анжуманда таъкидланганидек, уруғни тайёрлаш ва уни жойларга етказиб беришдаги айрим муаммолар бор. Уруғ хўжаликларга экишдан 20—30 кун олдин етказиб берилиши лозим. Ҳозирги иқтисодий шароитда уруғни дорилаб, қопларга жойлаштириш учун махсус мосламалар, зарур ашёлар етишмайди. Натижада, дориланган уруғ очиқда қолиб кетгач, ўз кучини йўқотади, кўзланган натижани бермайди.

Вилоятлардаги пахта уруғчилиги бошқармалари ҳамда пахта заводлари ўртасидаги ҳамкорликни тўла шакллантириб олиш зарур. Негаки, бу борада шу икки ташкилот ўртасида муаммолар мавжуд. Заводлардаги саралаш ускуналари тўла қувват билан ишлатилмагач, чигит тукини ажратиш, уруғ саралаш технологияси бузиляпти. Барча заводларда ЭСПС ускуналари мавжуд бўлса-да, амалда ишлатилмаётганлиги ташвиш уйғотади. Фикримча, семинарда қайд этилган барча долзарб масалалар келажакда ўз самарасини беришига, бўлажак улкан хирмонимиз учун тамал тоши қўйишига асос бор.

Мадамин МУҲАММЕДОВ, Андижон вилояти пахта уруғчилиги бошқармаси раиси: — Ҳозирги вақтда Андижон вилояти пахта уруғчилиги бирлашмаси бозор иқтисоди шароитида ўзини ўзи маблағ билан таъминлаётган, ўз-ўзини бошқараётган корхоналардан бири. Тўғриси, уруғчилик бобида бу ерда кўплаб фикрлар билдирилди, мулоҳазалар айтилди. Бизда бу жиҳатдан яхши ишлар қилинаяпти. Шу кунларда Пахтаобод, Пойтуғ каби туманларнинг пахта заводларида янги агрегатлар ўрнатилиб, тўла қувват билан ишламоқда.

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ, «Қишлоқ ҳаёти»нинг махсус мухбири.

Таъмирлаш устахоналарида

БАРАКА ГАРОВИ

Фарғона вилояти ғаллакорлари бу йил 102 минг гектардан зиёд майдонда дон етиштиради. Улар ҳар гектар ердан камида 34 центнердан ҳосил кўтариб, ялпи хирмонни 347 минг тоннага етказиш иштиёқида меҳнат қилмоқда. Бироқ экин майдонларидан унумли фойдаланиш, деҳқончиликда орттирилган тажрибани кенг қўллаш ҳисобига ҳосилдорликни анча ошириш мумкин. Буни Қува туманининг М. Раҳматов номидаги жамоа хўжалиги ҳудудида жойлашган республика «Ғалла» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси Фарғона бўлими ўтказган тажриба кўрсатиб турибди.

ЯНГИ НАВЛАР САМАРАСИ

Бўлим ходимлари буғдойнинг ўн бир, арпанинг эса ўн уч янги навини суғориладиган ерларда синаб кўрди. Бунда «Санзар-8» навидан 75 центнердан ҳосил олинди. Хўжалик бўйича ҳосилдорлик 55 центнерга етди. Тажриба майдонидаги арпанинг айрим навларидан олинган ҳосил 60 центнерни ташкил этди.

— Ғалла уруғчилигини ривожлантириш мўл ҳосил етиштириш гаровидир, — дейди бўлим бошлиғи А. Соколик. — Ана шуларни ҳисобга олиб, вилоятдаги уруғчиликка ихтисослашган хўжаликларга буғдойнинг «Санзар-4», «Санзар-8», «Маржон» сингари навларини етказиб бердик. Биргина М. Раҳматов номидаги жамоа хўжалигида бу нав 550 гектар майдонни эгаллади. Келаси йили вилоятдаги бошқа хўжаликларни ҳам сифатли ғалла уруғи билан таъминлаш имконини беради. (УзА).

Ҳозирги замон деҳқончилигини техникасиз тасаввур этиб бўлмайди. Ер ҳайдашдан тортиб то ҳосилнинг сўнгги мисқоли йиғиштириб олингунга қадар у инсоннинг беминнат дастёри. Фақат техникага вақтида қараб туриш, уни асраб-авайлаш даркор. Шунда мўлжалланган юмушлар муддатида битади, деҳқончилик баракаси ортаверади.

Заминдан ризқ-насиба ундирадиган миришкор ёз тараддудини қишдаёқ кўради. Жами техника ва механизмларни айни ганимат онларда созлаб қўяди. Иш қуролинг соз бўлса машаққатинг оз бўлар, деган нақлга амал қилган Мирзачўл туманидаги Султон Сегизбоев номли ширкатлар бирлашмаси азаматлари сўнгги йилларда қувончли ютуқларга эришмоқдалар.

— Техникаси доим шай деҳқоннинг иши ривож топаверади, — дейди бирлашма раҳбари Бегим ака Сериков. — Мана шу 1995 йилни барча соҳада муваффақиятли якунладик. Ғалла ҳосилдорлиги 44,5 центнерга етди. Кўрилган соф фойда 3 миллион 200 минг сўмни ташкил этди.

Мўл ҳосил етиштиришда тажриба орттирган хўжалик ғаллакорлари бу йил ҳам юксак марраларни кўзлаб меҳнат қилишмоқда. 2100 гектар майдонда бир текис бўй кўрсатган ўсимлик яқинда аммофос билан озиқлантирилди. Тез орада суғоришга киришилади. Шунингдек, 600 гектардан зиёд майдоннинг шўри ювилди.

Марказий таъмирлаш устахонасида иш қизғин. Мавжуд 20 та экиш агрегати таъмирланиб, тайёргарлик чизиғига қўйилган. Созланган культиваторлар синаб кўрилмоқда. Бош муҳандис Абай Сайрамовнинг айтишича асосий таъмирлаш ишлари февраль ойининг ўрталаригача тугалланади. Демак, насиб этса бу йил ҳам чўл баҳодирлари кўзланган мақсадга эришадилар.

Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

СУРАТДА: (чапдан) бош муҳандис Абай Сайрамов, звено бошлиғи Оғайбек Маҳимов, ширкат раиси Ажибой Мусаев ва бирлашма раҳбари Бегим Сериков таъмирдан чиққан тракторларни кўздан кечиришмоқда.

Х. МИРЗАКАРИМОВ олган сурат.

ДАЛАЛАР УЙҒОҚ

Уйчи туманидаги Абдували Мўминов номли жамоа хўжалиги меҳнаткашлари ўтган йили ҳар гектар ердан 45 центнердан пахта, 50 центнердан ғалла олишга эришдилар. Яна майдонлар четига экилган мевали дарахтлардан ҳам мўл-кўл мева-чева етиштирилди. Эвазига катта даромад олинди. Соф фойда ҳисобидан кам таъминланган, қаровчисини йўқотган оилаларга 179 минг 500 сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари ижтимоий муҳофаза тариқасида бепул тарқатилди.

Хўжалик заршунослари жорий йилда ҳам муваффақиятларни мустаҳкамлаб, юксак довонларни кўзлаб меҳнат қилмоқдалар. Қиш фаслида ҳам далаларда иш қизғин. Бир томонда тракторлар гуриллаб ер текисласа, иккинчи томонда маҳаллий ўғит жамғарилмоқда. Билагида кучи жўш уриб турган эркаклар эса ҳашарга — ариқ-зовурларни тозалашга чиқишган. Хуллас, хўжаликнинг ҳар бир бригадасида мўл ҳосил учун кураш авж олмоқда.

ШАРТНОМА — МУҲИМ ҲУЖЖАТ

Халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари каби қишлоқ хўжалигида ҳам шартнома асосида ишлаш давр талабига айланди. Бозор иқтисодиёти ишлаб чиқарилаётган маҳсулот учун олдиндан битим тузишни шарт қилиб қўйди. Бундай тартибда иш юритиш табиийки, маҳсулотни етиштирувчига ҳам, тайёрловчига ҳам маъқул келмоқда. Сабаби ҳар иккала томон ҳам шунга қараб ўз ишини режалаштиради.

Жорий йилги шартномаларни тузиш шу йил 10 февралгача ниҳоясига етказилиши керак эди. Лекин бу муҳим ишни амалга ошириш баъзи жойларда ҳамон чўзилиб келмоқда. Айрим раҳбарлар ҳукуматнинг бу борада қабул қилган қарорига эътиборсизлик билан муносабатда бўлмоқдалар. Улар қишлоқ хўжалик маҳсулотларини контракция шартномалари асосида сотиб олиш ва тайёрлаш тўғрисидаги қарорнинг моҳиятини тўғри тушуниб етмаяптилар. Шу билан бирга айрим ҳолларда шартномаларни тузиш, уларни ижро этишда масъулиятсизлик, юзакичилик ва расмиятчиликка йўл қўйилмоқда.

Баъзи жойларда шартномалар мутасадди органлар томонидан тасдиқланган бўлишига қарамай уларга ўзгартириш киритиш ҳоллари юз беряпти. Кўпинча бундай ўзбошимчалик тайёрлов ташкилотлари томонидан амалга оширилмоқда. Улар бунда ўз манфаатларини устун қўйиб, рақобат бўлмаганлиги сабабли деҳқонларнинг ҳуқуқларини чеклашга уриняптилар.

Корхона ва ташкилотларнинг молиявий аҳволини яхшилаш, етказиб берилган маҳсулот, бажарилган иш ва хизматлар учун истеъмолчиларнинг ўз вақтида ҳисоб-китоб қилишларини таъминлаш, тўлов интизомини яхшилаш тўғрисида ўтган йили май ойида Президентнинг фармони қабул қилинган эди. Мазкур ҳужжатда олинаётган маҳсулот учун олдиндан 15 фоиз миқдорида ҳақ тўлаш белгиланган. Фармонга амал қилмаган раҳбарларга нисбатан маъмурий, моддий ва жиноий жавобгарлик кўзда тутилган эди.

Лекин шундай бўлишига қарамасдан қатор вазирлик, уюшма, корпорация ва бирлашмалар қонунни қўпол тарзда бузмоқдалар. Олинган пахта, дон, гўшт, сут, жун, тери ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари учун бир неча ойлаб, ҳатто йиллаб ҳақ тўланмаяпти. Натижада уларнинг дебитор, кредитор қарзлари йиғилиб қолмоқда. Масалан, шу йил 1 январга қадар республикада дебитор қарзлар 105 миллиард сўмга яқин, кредитор қарзлар 121 миллиард сўмдан ошиқ бўлиб, уларнинг аксарият қисми қишлоқ хўжалик соҳасига тўғри келади.

Натижада маҳсулот етиштирувчи хўжаликлар қийин аҳволга тушиб қолиб, одамларга ўз вақтида иш ҳақини беролмаяпти. Жорий йилнинг 1 февралига қадар республикада хўжаликларнинг иш ҳақи бўйича қарзлари 9,7 миллиард сўмни ташкил қилди. Шундан 8,0 миллиард сўм жамоаларнинг ҳисоб-рақамларида пул йўқлиги натижасида ишчиларга тарқатилмади.

Баъзи уюшма ва бирлашмалардаги аҳвол ғоят ташвишланарлидир. Масалан, «Пилла», «Ўзмевасабзавотузумсаноати» уюшмалари, «Ўзқишхўжтаъминоттузатиш» қўмитаси, «Ўзгўштсутсаноат» бирлашмаси ва бошқалар бунга мисол бўла олади. Айниқса «Пилла» уюшмасида аҳвол ачинарлидир. Деҳқонлар кўп машаққат эвазига етиштирган хом ашёсининг катта миқдори республикада тўпланиб қолган. Уни қайта ишлаш ёки четга хом ашё тарзида сотишнинг ўзаро манфаатли йўллари излаб топилмаган. Қатор йиллар давомида бирон-бир амалий иш қилинмаган. Уюшма раҳбарларининг масъулиятсизлиги, бепарволиги туфайли шундай аҳвол давом этиб келмоқда. Тармоқда уддабуронлик, омилкорлик етишмайди. Иш юритиш давр талабларидан ниҳоятда орқада. Агар аҳволни тезликда бартараф этиш чора-тадбирлари кўрилмаса, уюшма раҳбарлари қонун олдида жавоб беришлари аниқ. Жун, тери маҳсулотларини тайёрлаш, қайта ишлаш бўйича ҳам иш шу куннинг талаби даражасида эмас. Маҳсулотни четга сотиш ёки уни қайта ишлайдиган корхоналар қуриш ишлари ниҳоятда суст. Натижада пилла, жун, тери етиштирган деҳқонлар, чорвадорлар иш ҳақини ойлаб олишолмаяпти.

Тармоқдаги аҳволни бартараф этиш чора-тадбирларини кўриш керак. Республика Прокуратураси бу борада қонунда белгиланган ҳуқуқий чораларни кўрмоқда. Дебитор, кредитор қарзларини содир бўлишига йўл қўйган мансабдор шахслар маъмурий, жиноий жавобгарликка тортилмоқдалар. Энг муҳими, раҳбарлар томонидан молия муносабатларини белгиловчи қонунларнинг бажарилишини, қарзларнинг содир этилишига йўл қўймаслигини таъминлаш зарурдир.

Қишлоқ хўжалигида етиштирилган ҳар бир маҳсулот учун вақтида ҳақ тўлаш, олдиндан пул беришни йўлга қўйиш керак. Тузилган шартномаларнинг бандлари тўла бажарилиши зарур. Ана шунда маҳсулот ишлаб чиқариш кўпаяди. Молиявий муносабатлар яхшиланиб, иқтисодиёт мустаҳкамланади. Бу биринчи навбатда ҳам иқтисодиётнинг, ҳам қонуннинг талабидир. Қонун эса барчага баравар.

Яқинда республика Прокуратурасида юқорида қайд этилган масалалар юзасидан йиғилиш бўлиб ўтди. Унда мазкур масалалар батафсил муҳокама қилинди. Мажлисда маҳсулот етиштирувчи, уни тайёрловчи ва қайта ишловчи республикадаги барча вазирлик, уюшма, корпорация, бирлашмалар раҳбарларининг ўринбосарлари, тармоққа хизмат кўрсатувчи банклар бошлиқларининг муовинлари қатнашдилар. Уларга муҳокама қилинаётган масалаларнинг масъулияти, қонуний нуқтаи назаридан келиб чиқадиган жавобгарлиги эслатиб ўтилди. Йиғилишни республика Бош прокурори ўринбосари Ё. Жалолов олиб борди.

Ҳ. БОЛТАЕВ.

ОЙНА ОСТИ НЕЪМАТИ

Янгийўл туманидаги мева-сабзавотчиликка ихтисослашган Усмон Юсупов номли «Халқобод» ижара-ширкат бирлашмаси миришкорлари Янгийўл ва пойтахт аҳолиси дастурхонини ноз-неъмат билан таъминлаб келаётган илғор хўжаликлардан бири.

Узумчиликка ҳам эътибор кучайтириляпти. Бор-йўғи 8 гектар узумзор бор эди. Ҳозир 150 гектардан ошди. Айни паллада бирлашма барча хўжаликларида кўкламга тайёргарлик ишлари қизғин. Токлар таги юмшатилиб маҳаллий ўғит солинмоқда. Симбағазлар созланаяпти.

Иссиқхонада ҳам иш қизғин. Ойна остида етиштирилаётган помидор ва бодринг узилиш арафасида. Иссиқхона майдони ижарачиларга бўлиб берилган. Муборак Рамазон ҳайити кунлари шаҳарликлар дастурхонига янги узилган помидор ва бодринг тортилади.

А. РАХМОНОВ.

БАҲОР ЯҚИН

Денов туманидаги Ш. Қобилов номли жамоа хўжалигида баҳорги дала ишлари қизғин. Мавжуд 778 гектар майдон атрофидаги ўқариқлар, зовур ва каналлар тозаланиб, мавсумга шай қилинмоқда.

Шунингдек, хўжалик бисотидаги экиш техникаси ҳам қайтадан кўздан кечирилиб, бу борадаги муаммолар бартараф этилаяпти. А. Отамуродов, О. Эшмирзаев, А. Ғуломов, М. Абдураҳимов каби бригада бошлиқлари етакчилик қилаётган жамоалар бу ишда ташаббус кўрсатиб бошқаларга ўрнак бўлаяптилар.

Ў. БЕКМУРОДОВ.

* * *

Чироқчи туманидаги «Чиял» ширкат хўжалиги нафақат туманда, балки вилоятда ҳам пахта ва ғаллачиликка ихтисослашган йирик хўжаликлардан саналади. Шу кунларда ширкат хўжалигида ишлар қизғин бормоқда. Майдонлар маҳаллий ва минерал ўғитлар билан тўйинтирилаяпти. Ширкатнинг 6-бригадаси (бошлиғи Қалқон Ҳотамов) бу борада тезкор ишлаётир.

Б. БОБОРАҲМАТОВ.

ЗАМИН НАФАСИ

Кўклам яқин. Кўпчиган тупроққа уруғликни ўз вақтида қадаб олган деҳқоннинг ошиғи олчи. Буни яхши англаган уста миришкорлар экиш мавсумига пухта ҳозирлик кўришмоқда.

— Ер уйқуда бўлгани билан деҳқонда тиним бўлмайди, — дейди Бешариқ туманидаги «Рапқон» жамоа хўжалиги раиси Собиржон Пўлатов. — Кузги-қишки юмушлар сифатли бажарилаяпти. Барча майдонлар баҳорги шудгорга тахт. Вақтдан унумли фойдаланиб кўкламга пухта ҳозирлик кўрилмаса экиш ишлари кечикиб кетиши мумкин. Бунда деҳқоннинг машаққати ортади. Кўзланган мақсадга етиша олмайди. Ҳозир устахонада иш қизғин. Ҳайдов тракторлари ва экиш агрегатларининг асосий қисми иш чизиғига келтирилган. Асосий эътибор маҳаллий ўғит жамғаришга қаратилган. Ҳосил хамиртуриши қанча кўп бўлса, ер ўз саховатини очади. Деҳқонларимиз тадбиркор. Ҳар қандай шароитда ҳам ишнинг қаловини топишади. Меҳнатга меҳр, ерга бўлган ардоқ туфайли бултур Фарғона вилоятида биринчи бўлиб йиллик режани бажардик. Режадаги 3 минг тонна ўрнига 3,5 минг тонна уруғлик пахтани хўжалигимиз аъзолари бор-йўғи 16 иш кунида териб давлат хирмонига топширишди. Пировард натижада йиллик топшириқ 150 фоизга адо этилди. Бунинг натижаси ўлароқ биргина пахтачиликнинг ўзидан 85 миллион сўм даромад тушди. Аъзоларнинг ўртача ойлик маоши 1,5-2 минг сўмни ташкил этаяпти. Бундан ташқари уларга йиллик мукофот пули берилади. Илғорларга 10 мингдан 25 минг сўмгача қўшимча ҳақ тўланади. Деҳқоннинг рўзғоридан кўнгли тўқ бўлса, иши унумли ва сифатли бўлади.

Хўжалигимиз катта. 8 та қишлоқ бор. Ҳаммаси ичимлик суви, газ билан деярли таъминланган. Фақат Телов ва Жар қишлоқларида зангори олов шу йилнинг биринчи ярмида ёндирилади. Қувурлар етишмаганлиги сабабли иш тўхтаб қолган эди. Мол айирбошлаш эвазига Россиядан икки вагон қувур келтирилди.

Қишлоқ хўжалигида банд бўлмаган ёшларни кичик корхоналар ўз бағрига олган. Бундай корхоналар сони ўндан зиёд. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар шу ернинг ўзида аҳолига сотилмоқда. Ғишт ишлаб чиқариш, пиллакашлик, гиламчилик, кўнчилик, меваларни қайта ишлаш каби цехларда юздан зиёд ёшлар иш билан банд.

Қишлоқ йўллари асфальтланган. 16 та дўкон, 4 та мактаб, 5 та боғча, замонавий чойхона, ҳаммом, ҳар бир қишлоқ гузарида сартарошхона ва бошқа маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари аҳоли хизматида. 100 ўринли «Рапқон» санаторий-профилакторийсининг донғи республикага кетган. Бу ерда бўғин касалликлари даволанади. Хўжаликда қилинаётган хайрли ишлар салмоғи ортиб бормоқда. Бу эса самарасиз кетмаяпти. Барча соҳаларда режалар ортиғи билан бажарилаяпти. Деҳқон турмуши яхшиланиб бормоқда.

Бу йил икки баравар кўп майдонда ғалла етиштирилмоқда. Парваришга эътибор кучайтирилган. Ҳар гектарнинг эгаси бор. Худо хоҳласа, бу соҳада ҳам илдамлик қўлдан берилмайди.

Р.АКБАРАЛИЕВ.

ШУ КУННИНГ ДОЛЗАРБ ВАЗИФАЛАРИ

НАМАНГАНДА вилоятдаги шаҳар ва туманлар ҳокимлари, муассасалар, саноат корхоналари, ташкилотлар, хўжаликлар раҳбарлари иштирокида кенгайтирилган йиғилиш бўлди.

Йиғилиш иштирокчилари вилоятда ўтган йили халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантириш якунларини муҳокама қилдилар, бу йил ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш тадбирларини белгиладилар. Йиғилишни Наманган вилояти ҳокими Б. Рапиғалиев бошқарди.

Рақобат бардошли маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш имконини берадиган янги илғор технологияларни ишлаб чиқаришга жорий этиш зарурлиги уқтирилди. Бу вазифа яна шунинг учун ҳам муҳимки, бир қанча корхоналар, жумладан тўқимачилик ва қайта ишлаш тармоқларига қарашли корхоналар бозор талабларини ҳисобга олмай, ҳамон эскича ишламоқда. Оқибатда деярли 800 миллион сўмлик касод моллар вилоят омборларида тўпланиб қолган. Кичик хусусий корхоналар ва фирмалар ҳам истеъмол бозорини тўлдиришда фаол иштирок этиши лозим. Ўтган йилнинг ўзидагина бундай корхона ва фирмалар сони беш мингта кўпайди. Бироқ уларнинг ишлаб чиқариш фаолияти самарадорлиги ҳозирча сезиларли эмас.

Вилоятда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштирувчилар билан истеъмолчилар ўртасида шартнома тузиш тугалланди ҳисоб. Энг муҳими — энди шартномаларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашдир, деб таъкидланди йиғилишда.

Йиғилишда республика Бош вазирининг ўринбосари, истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитасининг раиси У.Исмоилов нутқ сўзлади.

* * *

БУХОРО. Эрта баҳордан кеч кузгача ҳалол меҳнат қилиб пахта, ғалла, пилла ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирган деҳқоннинг меҳнатини эъзозлаш, уни муносиб тақдирлаш учун қандай ишларни амалга ошириш зарур?

Бухоро фаолларининг 1995 йилда вилоятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш вазифаларига бағишланган йиғилишида бу масала асосий мавзу бўлди. Вилоят ҳокими М. Раҳмонов ана шу ҳақда маъруза қилди.

Йиғилишда тегишли ташкилот билан хўжалик ўртасида маҳсулот етказиб бериш тўғрисидаги шартнома қоидаларининг бекаму кўст бажарилиши деҳқонни меҳнатдан манфаатдор қилишнинг муҳим экани таъкидланди. Бироқ баъзи жамоа хўжаликлари раҳбарлари ва бош ҳисобчиларнинг эътиборсизлиги оқибатида бу йил учун тузилган шартномаларда ҳам унинг ҳуқуқлари ўзининг тўлиқ ифодасини топмаётир. Ҳуқуқ-тартибот идоралари бундай ҳолларга бефарқ қарамаслиги лозим. Камчиликларга муросасиз бўлиш, ўтган йили йўл қўйилган хато ва камчиликларни такрорламаслик бугунги кундаги асосий вазифа бўлмоғи керак.

Йиғилишда муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

* * *

АНДИЖОНДА 1995 йилда вилоятнинг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва галдаги вазифаларга бағишланган йиғилиш бўлди. Уни вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари М. Юсупов бошқарди.

Йиғилишда ўтган йили вилоятда деярли барча соҳаларда, айниқса пахта, ғалла, пилла етиштиришда сезиларли муваффақиятларга эришилгани таъкидланди. Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, бу йилги режаларни бекаму кўст бажарилишига эришиш чора-тадбирлари белгилаб олинди.

Республика Бош вазирининг ўринбосари, «Узистиқболстат» давлат қўмитасининг раиси У. Исмоилов йиғилишда сўзга чиқди.

ТАДБИРКОРЛАР УЮШМАСИ

СУРХОНДАРЁ вилоят хотин-қизлар қўмитаси тадбиркор аёлларни қўллаб-қувватлаш, кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоялаш борасида каттагина ишларни амалга оширмоқда.

Вилоятда ҳозир беш мингдан кўпроқ аёл турли фирма ва корхоналарда фаолият кўрсатмоқда. Қўмита уларга кўмаклашиш мақсадида «Тадбиркор аёллар» уюшмасини ташкил этди. Атроф муҳит мусаффолигини сақлаш, ободончилик ишларини амалга оширишга аёлларни ҳам жалб этиш муҳим аҳамиятга эгадир. Шу боис халқаро «Экосан» жамғармаси вилоят бўлими ва бошқа жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда қўмита қошида «Экология» уюшмаси ташкил этилгани айни муддао бўлди. Бугина эмас, хотин-қизларнинг «Ҳуқуқшунос», «Ижодкор» уюшмалари ҳам фаолият кўрсатмоқда.

(ЎзА).

Ўрта Чирчиқ туманидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигида кузги-қишки тадбирлар ўз вақтида ўтказилиб, баҳорги экишга пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Хўжалик устахонасида ҳам иш қизғин. Ҳайдов тракторлари ваэкиш агрегатлари сифатли таъмирланиб, иш чизиғига келтириляпти. Хўжалик аъзолари бу йил 2 минг 550 тонна пахта, 3 минг тонна ғалла, 600 тонна шоли ва 7 тонна пилла етиштиришга аҳд қилишган.

СУРАТЛАРДА: 1. Хўжалик раҳбари Ортиқбой Пўлатов (ўртада) ва фаоллар ўзаро фикрлашмоқдалар. 2. Экиш мавсумига тахт қилинган техникалар.

А. МАЛЬЦЕВ олган суратлар.

ТЕХНИКАСИ СОЗНИНГ — МАШАҚҚАТИ ОЗ

1995 йилда Жиззах вилоят ғаллакорлари давлатга 240 минг тоннадан зиёд ғалла сотиб, белгиланган режани ортиғи билан бажарган эдилар. Бунда вилоят «Қишлоқхўжтаъминоттаъмирлаш» бирлашмасининг ҳам салмоқли ҳиссаси бор.

— Чигит экиш ва ғалла ўриш комбайнлари бу йилги мавсумда тўхтовсиз ишлаб туриши учун зарур чора-тадбирлар кўрилмоқда, — дейди бирлашма раиси С. Назаров. — Барча туман таъмирлаш корхоналарида ремонт ишлари жадал бормоқда. Бирлашма таъминот базаларига республикамизнинг бошқа вилоятларидан эҳтиёт қисмлар, резина шиналар ва аккумляторлар олиб келинди. Улар устахоналарга тарқатилиб носоз қисмлар янгисига алмаштирилди. Таъмирдан чиққан техника иш чизиғига келтирилмоқда.

«Ўзқишлоқхўжтаъминоттузатиш» Давлат қўмитасининг бевосита ёрдами туфайли ғалла ўрими учун хўжаликларга 116 та янги «Енисей-1200», «Нива-СК-5» маркали дон ўриш комбайнлари, Америкада ишлаб чиқарилган тўртта «КЕЙС» ғалла ўриш комбайни, 30 та янги ҳайдов трактори, 46 та трактор тиркамалари, 15 миллион сўмлик эҳтиёт қисмлар ва бошқа зарур ашёлар келтирилди.

Арғамчига қил қувват. Бултур Фарғона ва Андижон вилоятидан 83 та ғалла комбайнлари олиб келинган эди. Ҳашарчи комбайнчилар вилоят ғалла хирмонига муносиб ҳисса қўшди. Фарғоналиклар 3000 гектар, андижонликлар 2000 гектар ғаллани ўриб беришди. Бу анъана бу йил ҳам давом эттирилади.

Ҳозирги кунгача Дўстлик ва Жиззах туманлари терим агрегатини қайта таъмирлайдиган корхоналарда 600 та зангори кема таъмирланиб хўжаликларга етказиб берилди. Мавсумгача яна 200 таси таъмирлаб берилади. Бунинг учун Асака ва Далварзин техника таъмирлаш корхоналаридан 482 та двигателлар олиб келинди.

Хўжаликларда ҳар бир машина малакали-тажрибали ҳайдовчиларга биркитилган. Бу йил вилоятга ёрдам кўрсатишни ўз оталиғига олган «Ташсельмаш», «Чирчиқсельмаш» каби йирик корхоналардан қўшимча эҳтиёт қисмлар ва бошқа материаллар олиб келиш режалаштирилган. Зеро, техникаси созининг машаққати оз бўлур.

А. РАҲМОНАЛИ

ИШ БИЛГАНГА — МИНГ ТАНГА

Янгиланиш йўлини тутиб мулк шаклини ўзгартирган Асака ёғ ҳиссадорлик корхонасида самарадорлик сари дадил қадамлар ташланяпти. Жамоа ўтган йилни муваффақиятли якунлади. 13153 тонна тозаланган пахта ёғи, 43087 тонна кунжара, 29737 тонна шелуха ишлаб чиқарилди. Кўпчиликнинг ҳаракати, ишбилармонлиги, тадбиркорлиги туфайли муаммолар ечими топиляпти. Ишлаб чиқариш барқарорлашиб, маҳсулотларга барака қўшиляпти.

Дарҳақиқат, мулк шаклининг ўзгарганлиги кимни нимага қодир эканлигини кўрсатиб қўйди. 1995 йилда корхонани жорий таъмирлаш сифатли бажарилди. Ҳар бир ишчи мутахассислар маслаҳати билан меҳнат қиладиган жойдаги техник дастгоҳлар, қурилма ва ускуналарни таъмирлашни ўз зиммасига олди. Техник носозликлар туфайли бекор туриш, вақт йўқотиш кескин камайди.

Бир миллион 374 минг сўмлик акциялар ишчи-ходимларга сотилди. Ҳозир инженер-техник ходимлар ҳам акциядор сифатида келгусида қандай манфаат кўришини яхши билишади.

Ҳиссадорлик — ҳисобдонлик демакдир. Эндиликда ички имкониятларни ишга солиш, ҳисоб-китобни пухта билиб тер тўкиб меҳнат қилиш билан ютуқларимиз кўпаймоқда.

Бизда корхонанинг технологик такомиллаштириш дастури ишлаб чиқилди. Шу асосда муайян тадбирлар амалга оширилмоқда. Бажарилаётган ишларнинг натижаси ҳозирдаёқ кўриниб турибди.

Ўтган йили корхонани жорий таъмирлаш пайтида тайёрлов цехида чигит мағзи таркибидаги шелуха зарраларини ажратувчи элак ўрнатилди. Бу ишни бажаришда ишчилар ҳам мутахассислар қаторида астойдил тер тўкдилар. Янги элак ёрдамида чигит мағзидаги шелухалар ажратилиб, янчилманинг сифати яхшиланди. Натижада сифатли ёғли кунжара олинди, махсус цехдан чиқаётган оқланмаган ёғ миқдори кўпайди.

Форпресс цехида Германиядан келтирилган иккита замонавий «Г-24» русумли ёғ олувчи ускуна ўрнатилди. Бу ёғ чиқишининг миқдорини оширишга, кунжара сифатини кўтарилишига хизмат қиляпти.

Цехдан чиқаётган ёғли кунжарани экстракция цехига майдаланмай етиши учун узатиш қурилмаси ишга туширилди. Иш жараёни такомиллашиб, мароми тезлашди. Технологик такомиллаштириш экстракция цехида давом эттирилди. Ушбу цехдаги совутиш аппаратлари тизими қайта қурилди. Янгиланиш эвазига ёғли кунжарадан тозаланмаган техник ёғ олишга сарфланадиган экстра бензинини тежашга эришилди. Ўтган йил давомида 46 тонна экстра бензин иқтисод қилинди. Бу катта маблағ.

Механика цехи қурилиши поёнига етказилди. Энг муҳими, бу цехдаги замонавий дастгоҳлар ёрдамида қатор цехлардаги технологик қувватлар учун эҳтиёт қисмларни тайёрлаш имкони вужудга келди.

Иқтисодий ислоҳот меваси

Оддийгина эҳтиёт қисм тайёрлаш учун вақт сарфлаб бошқа жойга бориш барҳам топди. Қолаверса, бу цехда тайёрланган маҳсулотлар сифатли, пишиқ-пухталиги билан ажралиб туради.

Технологик ўлчамларга асосланган ҳаракат ҳамиша кутилган натижани беради. Корхонада ҳозир ишлатилаётган буғ қозонларига экономайзерлар ўрнатилди. Уларнинг ёрдамида буғ қозонидан чиқаётган иссиқ ҳарорат билан у ерга бериладиган сувни иситишда фойдаланилмоқда. Оддийгина кўринган бу жараён салмоқли наф келтираяпти.

Россий Федерациясидан катта миқдорда буғ берадиган қозон келтирилди. Ҳозир уни ўрнатиш учун лойиҳа- ҳужжатлари тайёрланяпти. Бу келгусида корхонага салмоқли фойда келтиради: ишлаб чиқариш қувватларини оширишга хизмат қилади, табиий газ, мазутни тежаш имконини беради.

Табиатни муҳофаза этишга атроф муҳитни асраб-авайлашга, ҳам алоҳида эътибор билан қараяпмиз. Тозалаш иншооти қурилишини охирига етказиш мақсадида Россиядаги «Биохиммаш» ҳиссадорлик жамияти билан ҳамкорлик алоқалари ўрнатдик. У ердан чиқинди сувларни нур билан тозаловчи қурилма келтириш учун ўзаро шартнома тузилди.

Технологик такомиллаштириш дастуридан ишлаб чиқариш жараёнларини янгилаш билан бир қаторда идора бошқаруви шароитини замонавий усулга кўчириш ҳам алоҳида ўрин олган. Бухгалтерия, маҳсулот тақсимоти бўлимларига компьютерлар жамламасини ўрнатиш мўлжалланаяпти. Булар қимматли вақтни тежашга, ҳамкорлик қилувчи шерикларга кўнгилдагидек хизмат қилишга ас қотади.

Қўшимча ишчи ўринлари яратилмоқда. «Мой» саноат-савдо хизмат марказида 25 киши ишламоқда. «Саодат» кичик корхонасида бетон блоклар тайёрланмоқда.

Баракали меҳнати билан корхона довруғини ошираётган ишчи-ходимларни ижтимоий ҳимоя қилишга барчамиз бурчлидирмиз. Моддий манфаатдорликни ошириш учун қатор тадбирлар рўёбга чиқарилмоқда. Ҳар бир ишловчининг ўртача ойлик маоши ўтган йили 1013 сўмданга тўғри келди. Ҳар ойда бир ишловчига 220 сўмдан тушлик пул ҳам берилмоқда.

Унумли меҳнат қилганларни кўнгилдагидек ҳордиқ олишларига эътибор қаратилган. Ўтган йили 32 киши ишлаб чиқариш илғори сифатида Бухоро — Самарқанд шаҳарларига корхона ҳисобидан «зиёрат-саёҳат»га юборилди. Сафарга борганларнинг барчасини иш ҳақлари ҳам сақланди. Уларни яхши дам олиб, кўнгилхушлик билан қайтишларига шароит яратилди.

Ёз ойларида корхона жамоаси учун икки кунлик дам олиш саёҳати ташкил этилди. Бир неча ишчи-хизматчилар Чорток, Чимён, Жанубий Оламушук саноторийларида саломатликларини тиклаб қайтдилар.

Корхонада меҳнат қилиб, фахрийлик гаштини сураётган кексаларга ҳам ҳар доим саховатпешалик қилинмоқда. Уруш қатнашчиси Мамазулун ота Худойбердиевга телефон туширишда кўмак кўрсатилди. Умуман, корхона жамоаси Асака шаҳрида истиқомат қилувчи 164 нафар уруш қатнашчиси ва ногиронларига меҳр-мурувват кўрсатиб, ёрдам бермоқда.

Бирор бир ишчи-ходимнинг бошига мусибат тушса, у ёлғиз қолдирилмайди. Кўпчилик ҳамдард бўлиб мусибатни енгиллаштиришга чора топмоқда.

Корхонада меҳнат қилаётганларнинг ҳар бирига чорак якунида 10 килограмм ёғ, 500 килограмм шелуха, 300 килограмм кунжара тақсим қилинмоқда.

Корхонага қарашли 280 ўринли болалар боғчасини қиш мавсумида яхши иситиш учун янги қозонхона қурилди.

Ўтган йили ишчи-хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида маҳсулот айирбошлаш эвазига 86 тонна ун, 70 тонна пиёз, 20 тонна картошка, 64 тонна туз, 14 тонна гуруч, 6 тонна шакар келтирилиб арзон баҳоларда сотилди. Кўнгиллари хотиржам ишчилар унумли меҳнат қилиб, ишлаб чиқариш ривожига салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Иқтисодий ислоҳотлар инсон фаровонлиги, эл-юрт ривожи учун хизмат қилмоқда.

Сойибжон ҚЎЧҚОРОВ. корхона бош муҳандиси.

Асл раҳбар — чин падар

БИР ТУМАНДА ИККИ МАНЗАРА

Ғўзалкент тумани қишлоқ хўжалигида пахтачилик ва ғаллачилик асосий тармоқлардан ҳисобланади. Лекин кетма-кет икки йилдирки, бирор соҳада режа уддаланмаяпти. Тўғрисини айтганда, туман кўпгина кўрсаткичлар бўйича Самарқанд вилоятида энг қолоқлар сафига тушиб қолди. Айниқса, пахтачиликда аҳвол ниҳоятда қониқарсиз. Ўтган йили режа 81 фоизга бажарилди, холос. Ҳосилдорлик 20 центнерни ташкил қилди. Кўпгина хўжаликларда бу кўрсаткич янада паст.

Туман экин майдонининг 40 фоизи даштда жойлашган бўлиб, у ердаги хўжаликлардан бирортаси режани уддалай олмади. Масалан «Мустақиллик», «Навбаҳор», Рашидов номли «Ўзбекистон», «Гумбаз», «Қурилиш» хўжаликларида режа 40—65фоизда қолиб кетди. Ҳосилдорлик эса туман кўрсаткичидан ҳам паст бўлди.

Туманнинг асосий қисмидаги хўжаликларда ҳам аҳвол яхши эмас. Ҳар гектар майдондан олинаётган пахта хом ашёси йилдан йилга камайиб кетмоқда. Ўтган йили мавжуд 19 хўжаликдан 7 таси режани уддалади. Шу боис кўпчилик хўжаликларнинг иқтисодиёти инқироз сари юз тутди. Маблағ йўқлиги — иқтисодий имконият чекланганлиги туфайли бирон-бир ишни амалга ошириш қийин. Ўз-ўзидан савол туғилади. Нима учун туман қолоқлар сафига тушиб қолди? Ахир, илгари режа доимо уддаланиб келинар эди-ку. Пахтачилик, ғаллачилик каби асосий тармоқлардаги ҳақиқий аҳволни таҳлил қиларканмиз, масаланинг моҳияти ойдинлашгандек бўлди.

Шароити, иқлими, ери бир бўлган, ҳатто бир-бирига яқин қўшни хўжаликларни олиб кўрайлик. Баъзилари давлат топшириғини бажаради-ю, айримлари уддалай олмайди. Масалан, Навоий номли, «Ғўзалкент», «Чимбойобод», Қодирий номли, «Беш қаҳрамон», «Дўстлик», «Машъал» жамоалари пахта тайёрлаш режасини ортиғи билан бажаришди. Уларга қўшни бўлган хўжаликларнинг бирортаси ҳам топшириқни уддалай олмади.

Бунинг асли сабаби нимада? Нега энди асосий тармоқ ҳисобланган пахтачиликда кетма-кет режа бажарилмай келинмоқда? Биз шундай хулосага келдикки, жойлардаги раҳбарлар бозор иқтисодиёти талабларини яхши билмайдилар. Уларнинг аксарияти ҳамон эски тузум асоратларидан қутилганлари йўқ. Бундайлар давлатга кўз тикиб, эҳтиёт қисм, ёнилғи маҳсулотларини кимдир олиб келиб беради, деган фикрни тарк этганлари йўқ.

Кўпгина хўжалик раҳбарларида давр талаб қилаётган тадбиркорлик, уддабуронлик хислатлари етишмаётир. Имкониятлардан оқилона фойдаланмаслик, бозор иқтисодиёти талабларини яхши билмаслик жамоалар иқтисодиётини оғир аҳволга солиб қўйди. Кейинги тўрт йил мобайнида туманда бирорта ҳам янги техника сотиб олинмади. Ахир, иш қуролисиз, айниқса замонавий механизмлар етишмаслиги ёки унинг яхши таъмирланмаганлиги сабабли ишда унумдорлик камайиб кетмоқда.

Кўпгина хўжалик раҳбарлари пахтачилик сердаромад соҳа эканлигини тўғри тушуниб етмаяптилар. Акс ҳолда тармоқда олға силжиш юз берган бўларди. Ўзибўларчилик, агротехника қоидаларига риоя этмаслик, нуқул иқтисодий қийинчиликларни рўкач қилавериш оқибатида ҳосилдорлик пасайиб кетмоқда.

Бир вақтлар туманда режа ортиғи билан бажарилар, иқтисодиёт яхши, бир сўз билан айтганда, хўжаликлар қўлини қаёққа узатса етарди. Айниқса, ҳосилни техника ёрдамида йиғиштириб олиш бўйича вилоятда етакчи ўринлардан бири эгаллангани. Етиштирилган хом ашёнинг 65—70 фоизи машиналарда териб олинарди. Ҳозир ҳам туманда ишнинг кўзини биладиган, тадбиркор раҳбарлар йўқ эмас. Улар ҳар қандай шароитда ҳам режани доимо уддалаб келмоқдалар. Масалан, Навоий номли хўжаликда ҳосилдорлик 33,3, «Ғўзалкент», «Чимбойобод»да 28,5 центнерни ташкил қилди.

Ўз-ўзидан савол туғилади: иқлими, ҳавоси, ери бир бўлган хўжаликларнинг баъзиси топшириқни уддаласа-ю, бошқалари қолоқлик гирдобида қолиб кетса. Мисол тариқасида иккита хўжаликни таққослаб кўрайлик. Навоий номли хўжаликка қўшни Эшбуриев номли, Мевали хўжаликларида ҳосилдорлик 20 центнерга ҳам етмаса...

Ғаллачиликда ҳам аҳвол ташвишланарли. Туман бўйича давлатга дон топшириш режаси 92,9 фоизда қолиб кетди. Ҳосилдорлик сувли майдонда 23 центнер, лалмида 5 центнерни ташкил қилди, холос. Бу ниҳоятдда паст кўрсаткичдир. Мавжуд 19 хўжаликдан ўнтаси давлатга дон сотиш режасини бажарди, холос. Агар мазкур тармоқда ҳам хўжаликларни ўзаро таққослайдиган бўлсак, масала ойдинлашади. Мисол учун Қодирий номли ва «Дўстлик» жамоаларида ишлаб чиқариш топшириғи ортиғи билан бажарилса-ю, «Мевали», «Навбаҳор», «Ўзбекистон», Ж. Юсупов номли хўжаликларда давлатга дон топшириш режаси 57—80 фоизда қолиб кетса...

Чорвачиликда кўрилган тадбирлар ўзини оқламаяпти. Ўтган йили 1994 йилга нисбатан гўшт, сут етиштириш камайиб кетди. 19 та ферманинг кўпчилиги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилган эди. Мулкчилик шаклига ўтилгач ҳам аҳвол ўнгланмади. Шу боис ҳозир иқтисодий зарар кўриб келаётган кўпчилик жамиятлар яна хўжаликлар тасарруфига ўтказилмоқда.

Туман иқтисодиётининг заифлиги сабабларидан яна бири кичик корхоналарнинг камлиги, маиший хизмат кўрсатиш шохобчаларининг аҳволи талаб даражада эмаслигидадир. Шу боис одамлар 20-30 километр йўл босиб, савдо-сотиқ учун Самарқанд ва Каттақўрғон шаҳарларига қатнамоқдалар. Бу табиийки, пул эмиссиясини кучайтириб юборяпти.

Яқинда вилоят ҳокимияти иқтисодиётдаги ночор аҳволни, ислоҳотларнинг ниҳоятда суст олиб бораётганлигини, ижтимоий-иқтисодий соҳалардаги аҳволнинг қониқарли эмаслигини ҳисобга олиб, туман раҳбарини ўзгартиришга қарор қилди. С. Абдураимов вазифасидан озод этилди. Илгари туман ҳокимининг биринчи ўринбосари бўлиб ишлаган Холмамат Мустаев ҳоким қилиб тайинланди.

Дарҳақиқат, ҳокимга ҳамма соҳалаги ишлардан оғир мерос қолди. Айни пайтда хўжаликларда йил таҳлилига бағишланган йиғилишлар бўлиб ўтмоқда. Уларда аҳволга тўғри баҳо бериш, камчиликлардан хулоса чиқариш асосий мақсад қилиб қўйилган. Мутахассислар, тажрибали деҳқонлар, раҳбарлар ўз фикр мулоҳазаларини билдириб, маслаҳатлашмоқдалар.

Қишки ишларга астойдил киришилмоқда. Масалан, техникани таъмирлаш, маҳаллий ўғит жамғариш жадаллаштириб юборилган. Шу кунгача 75 та ҳайдов, 179 та чопиқ трактори, 24 та дон комбайни, 130 та чигит экиш сеялкаси тайёр қилиб қўйилди.

Кузда сепилган ғалла учун 3300 тонна минерал ўғит олиб келиниб, ўғитлаш ишлари бошлаб юборилди. 64 минг куб метр ҳажмдаги ариқлар ичини қазиш ишлари режалаштирилган. Ҳозир унинг учдан бир қисми амалга оширилди. Маҳаллий ўғит жамғариш ҳам қизғин. Шу кунгача 15 минг тонна миқдордаги ҳосил хамиртуруши далага чиқарилди. Қишги юмушлар бир маромда олиб борилмяпти.

Бир сўз билан айтганда, тадбиркорлик, омилкорлик билан хўжалик юритилса, оламларни орқасидан эргаштира олишдек маҳорат эгалланса, тунни-тун, кундузни-кундуз демай ишга астойдил киришилса, мақсадга албатта эришилади. Ғўзалкентликларнинг умиди ҳам, талаби ҳам шундай...

Ҳ. КАРИМОВ, «Қишлоқ ҳаёти» махсус мухбири.

«ТИЛЛО» ТУХУМ

«Уйчи-парранда» акционерлик жамияти (собиқ Уйчи бройлер фабрикаси) илгари товуқ гўшти етиштиришга ихтисослашган эди. Энди корхона янги йўналиш — наслдор товуқларнинг тухумини етиштириш бўйича ҳам ишламоқда. Бу маҳсулотнинг дастлабки туркуми Навоий вилояти паррандабоқарларига жўнатилди.

Бир йил бурун молиявий қийинчиликлар туфайли ишлаб чиқариш қувватларидан тўла фойдаланилмасди. Маҳаллий ҳокимият органлари фабрикага ёрдамга келишди. Россиядан наслдор товуқларнинг тухуми сотиб олинди. Ҳозир «Уйчи-парранда» акционерлик жамияти жамоаси йил охирига қадар тўла қувват билан ишлашга ўтиш, республикада парранда наслини яхшилаш ва тўлдириш учун парҳез гўшт ва тухум ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ниятида. Жамият раиси Собиржон Норбоевнинг гапига қараганда корхонада йилига уч миллион дона тухум ишлаб чиқариш имконияти бор. Уларнинг кўпчилиги жўжа очиш учун қўйилади. Акционерлик жамиятининг паррандачилик фабрикаси савдо тармоқларига 200 тонна парҳез гўшти етказиб бермоқчи.

Хуллас, қийинчилик билан бўлса-да, уйчиликлар оғир аҳволдан қутулиб олишди. Афсуски, «Косонсой-парранда» жамияти акционерлари ҳақида бундай деб бўлмайди. Бу ерга ҳам Россиядан тухум олиб келинган. Мутахассислар яхши натижалар кутмоқда. Бироқ аввал корхона қарзларидан қутулиб олиши керак. Бугунги кунда унинг қарзи 10 миллион сўмдан ошиб кетган...

«Наманган-парранда» акционерлик жамиятидаги аҳвол бундан ҳам баттар. Юқорида тилга олинган корхоналардан фарқли ўлароқ, бу ерда фақат тухум етиштирилади.Фабрика вилоят марказидан узоқроқда, Иттифоқ қишлоғида жойлашган бўлиб, қишлоқнинг барча катта ёшдаги аҳолиси унинг ишчиси ҳисобланади. Бироқ корхона ҳувиллаб ётибди: жамоа муддатсиз таътилга чиқариб юборилган. Маблағ етишмаяпти. Яхшиямки, миллионлик қарзлари йўқ...

Аҳвол тубдан ўзгармас экан, Наманган вилоятида тухум ишлаб чиқариш кейинги бир неча йил мобайнидаги каби ўта паст даражада қолаверади. Ўтган йили вилоятда тухум ишлаб чиқариш топшириғи учдан бирига бажарилган эди, холос. Шундай экан, вилоят марказида тухумнинг нархи осмонга чиқиб кетганига ажабланишга ҳожат борми?

Н. ХЎЖАЕВА. (ЎзА)

ҚОРАМОЛЛАР ҚАЕРГА ЙЎҚОЛДИ?

Навоий вилоятида сут етиштириш йилдан-йилга камаймоқда. Чорва наслчилигини яхшилаш эътибордан четда қолаётир. Масалан, Хатирчи туманида бундан уч-тўрт йил илгари 27—28 тонна сут соғиб олинарди. Энди эса бу кўрсаткич 12 тоннага тушиб қолди. Туманда йигирмата чорвачилик фермаси ҳиссадорлик жамиятларига айлантирилди, учта ферма эса кимошди савдосида сотилди. Бир қарашда фермалар ўз эгасини топгандек бўлсада, иш олдинга силжимади. Аксинча, ўтган йили туман бўйича 1 минг 782 бош қорамол, 536 бош сигир, 3,5 минг бош қўй камайди. Бугина эмас, «Истиқлол» фермер хўжалигида ҳар бош сигирдан кунига бир литрдан сал кўпроқ, «Нурота» ҳиссадорлик жамиятида эса, 400 грамм сут соғиб олинаётганини қандай изоҳлаш мумкин? Бунинг оқибатида тумандаги «Парвоз» уюшмасига қарашли сут заводи ёпилди. Навбаҳор, Навоий, Нурота, Конимех туманларида ҳам аҳвол яхши эмас.

Аҳвол ўнгланадими, бу ҳол қачонгача давом этади? Бу муҳим соҳа мутасаддилари бунга қандай жавоб беришаркин?

И. ХУДОЙҚУЛОВ, (ЎзА).

Иқтисодиётнинг етакчи тармоқлари

МАШИНАСОЗЛИК ДЕҲҚОН ХИЗМАТИДА

Ўзбекистон машинасозлик корхоналари уюшмаси «Ўзмашсаноат» республика Президентининг 1994 йил 21 январдаги фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг ўша йил 19 мартдаги қарорига мувофиқ таъсис этилган бўлиб, ушбу соҳада иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, тарқоқ фаолият кўрсатаётган кўплаб корхоналарнинг саъй-ҳаракатлари, маблағларини замонавий асбоб-ускуналар, машина ва механизмлар, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш, шу жумладан мамлакатимиз қишлоқ хўжалигининг техника воситаларига эҳтиёжини имкон доирасида қондириш назарда тутилган эди. Албатта, икки йиллик муддат санаб ўтилган вазифаларнинг тўла-тўкис бажарилиши учун кифоя деб бўлмайди. Айни чоқда босиб ўтилган йўлни кўздан кечириб, муайян хулосалар чиқариш ҳам фойдадан холи эмас.

«Ўзмашсаноат» уюшмаси ҳайъати раиси Т. К.СОБИРОВнинг фикр-мулоҳазалари ана шу ҳақдадир.

— Республикамиз раҳбариятининг қарорига мувофиқ «Узмашсаноат» уюшмасининг ташкил этилиши, шубҳасиз, истиқболни кўзлаб амалга оширилган тадбир булиб, ҳозироқ унинг ижобий самаралари ҳақида бемалол гапириш мумкин. Жумладан, иқтисодий алоқалар издан чиқиши боис фаолиятида катта узилишлар бўлиб турган Тошкент трактор заводи, Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи каби йирик ишлаб чиқариш бирлашмалари ўзларини анча ўнглаб олишларига шароит юзага келди. Давлат қарамоғида бўлган машинасозлик корхоналарининг 70 фоиздан кўпроғи ҳиссадорлик ёки жамоа корхоналарига айлантирилди. Бозор муносабатлари доирасида баҳайбат бирлашмалар иш самараси кам эканлиги инобатга олиниб, уларни ихчамлаштириш тадбирлари кўрилмоқда.

Ниятимиз мамлакатимизда рақобатбардош, узининг иқтисодий ва фойдаланиш кўрсаткичлари, қулайлиги жиҳатдан чет элникидан асло қолишмайдиган техника воситаларини яратиб, амалиётга жорий қилишдан иборатдир. Икки йилдирки, уюшма таркибидаги бутун муҳандислар, мутахассисларнинг куч-ғайрати ушбу эзгу мақсадга йўналтирилгандир.

1995 йили белгиланган вазифалар доирасида «Узбекистон» деб номланган шойи тўқиш мажмуи яратилди ва ишлаб чиқаришга киришилди. Қатор компрессор ва электрокомпрессор станциялари юзага келди, «ТТЗ» маркали ер ҳайдаш тракторларининг бир неча турлари синовдан муваффақиятли ўтди. Янги пахта териш, экиш машиналарини ишлаб чиқариш йўлга қўйилмоқда.

Булардан ташқари «Узмашсаноат» уюшмаси таркибига кирувчи корхоналар халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш, уларнинг тури ва ҳажмини ой сайин оширишга катта эътиборни қаратишмоқда, шу жумладан мураккаб радио ва электрон маиший техника, замонавий совуткичлар сотувга чиқарилмоқда.

Тўғрисини айтишимиз керак: фаолиятимиз осон кечаётгани йўқ. Бунга сабаб, олдинги иқтисодий алоқалар издан чиққанлигигина эмас. Ҳамма гап соҳада мавжуд корхоналарнинг тор доирада ихтисослашганлигидир. Бозор иқтисодиёти шароитига мослашиш учун бундай корхоналарни янги — эҳтиёж катта маҳсулотлар ишлаб чиқаришга ўтказиш тақозо этилди. Айни чоқда корхоналар меҳнат жамоасининг манфаатдорлигини ошириш мақсадида хусусийлаштириш ишлари қизғин олиб борилмоқда. Жорий йилнинг бошига қадар тармоқдаги 42 корхона мулкчилик шаклини ўзгартди: 31 корхона очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди, битта «Узиталмотор-холдинг» ҳамкорликдаги корхонаси тузилди, 7 корхона жамоа мулки ҳисобланади.

Равшанки, ҳар қанча уринмайлик, фақат ўз саъй-ҳаракатларимиз, маблағларимиз ҳисобига қаддимизни ростлаб, жаҳон андозаларига жавоб берадиган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни уддалашимиз қийин эди. Шунга мувофиқ хорижий шериклар билан ҳамкорликда корхоналар тузиб, уларнинг маблағларини ўзаро манфаатдорлик асосида жалб қилиш талаб этилди. 1995 йили «Узвинклер» қўшма корхонаси ташкил топди. Мамлакатимиз ғалла мустақиллигига эришиш кун тартибига қўйилганлиги сабабли бу корхона ишлаб чиқаришга киришган кичик новвойхоналарга эҳтиёж кун сайин ортиб боради, деб ўйлайман.

Ҳозирги пайтда Англиянинг «Ажид Интернейшнл», «Массей Фергюссон» фирмалари билан тракторлар ишлаб чиқариш, АҚШнинг «Кейс Корпорейшнл» фирмаси билан пахта териш машиналари ишлаб чиқариш мақсадида қўшма корхоналар тузиш ишлари давом этмоқда. Шу кунгача жами 25 шундай корхона ташкил этилган бўлиб, ўн иккитасида маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда, иккитаси ўз маҳсулотини хорижга жўнатмоқда.

Йил мобайнида қўшма корхоналар сони 50 тага етказилиб, уларнинг аксарияти иш бошлаши назарда тутилмоқда. Хуллас, амалга оширилган ва оширилаётган тадбирлар муайян самара бераётганига, яқин келажакда бу самара янада ортишига шубҳа йўқ. Лекин бу ўз-ўзидан бўлмайди.

«Узмашсаноат» уюшмаси таркибига кирувчи корхоналар фаолияти янада унумли кечиши учун бир қатор муаммоларга эътиборни қаратиш мақсадга мувофиқдир. Чунончи, бугунги кунда ўзаро ҳисоб-китоб жараёнида вексellardan фойдаланиш амалиётга жорий этилди. Лекин негадир вексellar масаласида баъзи муаммолар юзага келяпти, хусусан банклан олинган кредитларни фақат банк чиқарган вексellar билангина узиш мумкин. Худди шундай бюджет тўловлари ва бюджетдан ташқари солиқларни вексellar билан тўлаш имкони йўқ. Нақд пуллар айланиши қийин кечаётган шароитда вексellar йўлидаги бундай сунъий ғовлар шундоқ ҳам осон бўлмаган хўжалик юритиш ишларини мураккаблаштириб юборди, ишлаб чиқаришни кўнгилдагидек ривожлантиришга ҳалақит беради.

Бундан ташқари, «Узмашсаноат» уюшмаси таркибига кирувчи қатор корхоналарнинг ҳисобида етарли маблағи бўлгани ҳолда маош учун икки-уч ойлаб банклар пул бермаслигини қандай изоҳлаш мумкин? Қўқон тўқимачилик машиналари заводи, Урганч ем-хашак машиналари заводи, Наманган машинасозлик заводи, Андижон ирригация машиналари заводи, Самарқанд музлатгичлар ишлаб чиқариш заводи ва бошқа корхоналарда ана шундай ҳолатлар қайд этилди. Бу корхоналарга хизмат кўрсатувчи банклар мутасаддилари нақд пул йўқлигини рўкач қилишди. Қизиқ, корхона банкдан кредит олиб, вақтида тўлай олмаса, яхшигина жарима солинади. Банк эса вақтида нақд пул топиб бера олмагани учун ҳеч қандай масъулият сезмайди. Буни адолатдан деб бўладими?

Валюта муомаласида ҳам ана шундай қийинчиликлар кўзга ташланади. Жумладан, «Ташсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси ўтган йилнинг ўнинчи октябрида конвертация учун ҳужжат топширган эди, валюта 27 кундан сўнг келиб тушди. Тошкент агрегат заводи эса аранг 44 кун деганда валюта олишга эришди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Ҳолбуки валютани конвертация қилишнинг кечикиши ҳар хил ускуналар, хом ашё, эҳтиёт қисмларни вақтида сотиб олишга имкон бермайди. Натижада ишлаб чиқаришга путур етиб, молиявий аҳвол оғирлашади. Бу ўз навбатида уюшмамиз таркибига кирувчи корхоналарда меҳнат қилаётган, юртимиз истиқболи йўлида саъй-ҳаракатларини аямаётган минг-минглаб ишчи-хизматчилар, мутахассислар кайфиятига таъсир қилмасдан қолмайди. Тегишли банк ходимлари, валюта биржасидаги ўртоқлар масаланинг ана шу жиҳатларини ҳам унутмасалар айни муддао бўлур эди.

Биз ўз фаолиятимиздан ҳам қониқиш ҳосил қилишимизга ҳали эрта, деб биламан. Олдимизда мустақил Узбекистоннинг машинасозлик тармоғини тубдан қайта қуриб, энг замонавий поғонага кўтаришдек ўлкан вазифа турибди. Ҳозирча амалга оширилган тадбирлар бу йўлдаги илк қадамлардир, холос.

Суҳбатдош:
Ш. АЛЛАМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ТАҲРИРИЯТДАН: Ушбу мақола чоп этилиши арафасида хушхабар олдик. «Ўзмашсаноат» уюшмаси таркибида бўлган Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи, Тошкент трактор заводи, Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи каби йирик корхоналар ва конструкторлик бюролари асосида мамлакатимизда биринчи йирик холдинг компанияси ташкил этилди. Таъсис йиғилишида холдинг компаниясини очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти шаклида тузиш тўғрисида таъсис шартномаси, шунингдек унинг Низоми тасдиқланди.

Холдинг компаниясини тузишдан мақсад қишлоқ хўжалигида ишлатиладиган техника ва мосламалар, эҳтиёт қисмларга бўлган эҳтиёжни тўларок қондириш, фойдаланиш жараёнида пухта хизмат кўрсатишни йўлга қўйиш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришдан иборатдир. Ушбу ҳиссадорлик жамияти олдида корхоналар ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, қишлоқ хўжалиги машинасозлиги борасида яхлит илмий-техникавий ва инвестиция сиёсатини олиб бориш, пахтачилик, ғаллачилик ва зироатчиликнинг бошқа тармоқлари учун илғор техника воситаларини мамлакатимизда ишлаб чиқаришни таъминлашдек улкан вазифалар турибди. Бундан ташқари «Ўзқишхўжмаш-холдинг» компанияси ички ва ташқи бозорни, қишлоқ хўжалигида ишлатиладиган турли машина ва механизмлар, мосламаларга бўлган эҳтиёжни пухта ўрганиш, рақобатбардошлик, хорижга чиқарилаётган маҳсулот ҳажмини кўпайтириш каби масалалар билан жиддий шуғулланиши шубҳасиздир.

Кўриниб турибдики, Ўзбекистон машинасозлиги, хусусан қишлоқ хўжалиги машинасозлиги учун истиқбол эшиклари кенг очиб берилди. Энди ҳамма гап юзага келаётган имкониятлардан оқилона фойдалана билишдадир.

ТАРАДДУД

Улкамизда баҳор нафаси уфуриб қолди. Наврўз яқинлашмоқда. Шу боис яқинда Узбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши умумхалқ байрамини кўнгилдагидек ўтказиш мақсадида махсус қарор қабул қилди. Чунончи, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар касаба уюшмаларига Наврўз умумхалқ байрамини ўтказишга тайёргарлик юзасидан махсус тадбирлар ишлаб чиқиш юклатилди. Арафа кунларида шанбаликлар, кўкаламзорлаштириш ойликлари ўтказиш ҳам назарда тутилмоқда.

Байрам кунларида маҳалла қўмиталари билан ҳамкорликда оилавий-бадиий ҳаваскорлик дасталари кўрик-танловлари ташкил этилади. Ошпазлар, тўқувчилар, тикувчилар касб маҳорати кўрикларида иштирок этадилар. Фотокўргазмаларда эса ҳозирги шароитда касаба уюшмалари фаолиятининг турли қирралари акс эттирилади.

Н. РАФИҚОВ.

Фармон ва ижро

Ўтин ёқиб чой қайнатиш, овқат пишириш, кир ювишга сув иситиш, қишда уйни иссиқ тутиш машаққати кўпчиликка таниш. Ўтин ғамлаш ташвишини айтмайсизми? Бунинг устига ўчоқ бошида бир киши олов ёқиш билан банд бўлмоғи керак. Бундай хонадонда зангори олов ёнса борми, оила қувончини тасаввур қилинг-а! Гўё олтин балиқ жонига оро кириб, ўтин машаққатидан халос этиб, ҳузури жон ато этгандек. Аслида бу олижаноб туҳфа газлаштириш билан шуғулланадиган идора ва ташкилотларнинг, у ердаги ишчиларнинг, мутахассисларнинг меҳнат самарасидир. «Қишлоқ ҳаёти» таҳририятига келиб турган кўплаб хат-хабарларда шу соҳа ходимларига миннатдорчилик туйғулари изҳор этилган. Шу муносабат билан биз газлаштиришга ва унинг таъминотига мутасадди ташкилотлар меҳнат фаолиятига, ютуқ ва муаммоларига доир мақолалар бериб боришни лозим топдик. Қуйида мухбирларимиз Б. ҚАҲҲОРОВ ва Э. ТЎЛАГАНОВнинг «Тошвилоятгаз» ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Ғ. Ж. ЖЎРАЕВ билан қилган суҳбат матнини келтирамиз.

БЕБАҲО БОЙЛИКДАН БАРЧА БАҲРАМАНД

— Ғани Жураевич, жоиз бўлса суҳбатимизни қишлоқларни газлаштиришнинг бугунги тартиб-қоидаларидан бошласак. Илгарилари газ «дарё»си бўйида жойлашган баъзи қишлоқ, шаҳарлар ҳам газга зор бўлган. Бугун қандай ўзгаришлар содир бўлди?

— Дарҳақиқат, илгарилари шундоққина газ конларига яқин бўлган аҳоли истиқомат қилувчи ҳудудлар ҳам газлаштирилмай қолиб кетарди. Газлаштириш марказда ишлаб чиқилган режа асосида амалга ошириларди. Айтайлик, Тошкент вилояти бўйича йил давомида 50 километр узунликдаги газ тармоқлари қурилиши режалаштирилган бўлса, маблағ ҳам шу режага биноан ажратиларди. Даставвал саноат корхоналари, кейинги галда маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари газлаштирилиб, кўпчилик қишлоқларнинг аҳли кўмир, ўтин кабиларни ғамлаш ва ёқиш билан кун кечирарди. Республикамизнинг мустақил бўлиши, Президентимизнинг қишлоқ аҳолисини тоза ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлаш ҳақидаги фармонидан сўнг бу соҳага эътибор кучайди. Ҳозирги кунда имконияти бор ҳар бир хўжалик, ташкилот, мулк эгаси газ истеъмолчиси бўла олади. Пул маблағлари етарли, харажатларни қоплашга қодир бўлган хўжалик ва ташкилотлар бундай имкониятдан тезкорлик билан фойдаланишмоқда.

Илгарилари газлаштириш ишларини фақат давлат ташкилотлари олиб боришарди. Бу ташкилотларнинг иш ҳажми кўплиги туфайли янги буюртмаларни талаб қилинган муддатда бажариш имконияти бўлмай қолиш ҳолатлари бўлиб турарди. Эндиликда табиий газ истеъмолчиси бўлишни хоҳлаган барча хўжалик ва ташкилотларнинг ҳожатини чиқариш мақсадида бу ишларга ширкатлар, кичик ва хусусий корхоналар, фирмалар ҳам жалб қилинмоқда.

— Бу кичик ва хусусий корхоналар бажараётган газлаштириш ишларининг сифатидан, хавфсизлик масалаларининг ҳал этилишидан аҳолининг кўнгли тўқми? Умуман улар бу ишга лаёқатлими?

— Газлаштириш ишлари билан шуғулланишга ихтисослашган бу кичик корхона ва фирмалар фаолият бошлашдан олдин бошқармамиздаги бош муҳандис раҳбарлигидаги комиссиядан зиммаларига олаётган вазифани уддалашга лаёқатлилиги, мутахассисларнинг тажрибаси, билими борасида синовдан ўтказиладилар. Шундан кейингина, синовдан ўтган корхона ва фирмаларга маълум бир муддатга фаолият кўрсатишга рухсат берилади. Рухсат муддати тугагач, улар қайта синовдан ўтказилиб турилади. Бундан ташқари, бошқармамизнинг муҳандис-техник ходимлари томонидан бу корхоналарнинг иш сифати ва аниқланган нуқсонларни бартараф қилиниши жойларга чиқиш йўли билан доимий равишда назорат қилиб борилади.

— Маълумки, қишлоқ аҳолиси илгари газлаштириш ишлари билан бевосита шуғулланмаган. Бугунги кунда тартиб-қоида, бирмунча бошқача. Бу турли қийинчиликлар туғдирмайдими?

— Бу ишларнинг айтарли даражада мураккаб жойи йўқ. Буюртмачи тегишли ташкилотга ариза ёзиб, шартнома тузса ва лойиҳа институтига, унинг жойлардаги филиалларига мурожаат қилиб, лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлатса бас. Шундан сўнг пудратчи ташкилот шу ҳужжат асосида иш бошлайди. Ўз навбатида бошқармамиз буюртмачини зарур ўлчамдаги қувурлар, газ ўчоқлари ва бошқа анжомлар билан имкон даражасида таъминлашга ёрдамлашади. Газлаштирилувчи хўжалик ва ташкилотларни мавжуд газ тармоғининг қайси нуқтасига улаш, уларга меъёрдаги табиий газ етказиб бериш ва истеъмол қилинган газ миқдори учун ҳақ ундириб олиш масалаларини ҳал қилиб боради.

— Хизмат тақозоси билан туман ва қишлоқларга бориб турасиз. Қишлоқларимиз қиёфасида, у ердаги аҳолининг турмуш даражасида бугун юз бераётган ўзгаришлар ҳақида фикр билдирсангиз?

— Қишлоқ билан шаҳар ўртасидаги тафовут камайиб боряпти. Республикамиз мустақил бўлгач, бу борада катта ҳажмда тадбирлар амалга оширила бошланди ҳамда қишлоқларимиз ҳаётида янги тарихий давр бошланди. Чунончи, саноат, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари қишлоққа кириб бормоқда, деҳқончилик ва чорвачиликда мулкчиликнинг янги шакллари юзага келмоқда. Тоза ичимлик сув ва табиий газ тармоқларининг ўтказилиши, олиб борилган катта миқёсдаги қурилиш ишлари қишлоқлар қиёфасини тубдан ўзгартириб юбормоқда. Пировард натижада қишлоқ аҳлининг маданий-маиший [illegible] бор-[illegible] ишлаб чи-[illegible] ҳам инсон омилини, жумладан қишлоқдаги маданий ҳаётни юксак поғонага кўтаришга хизмат қилаётганидан мамнунмиз.

— Энди Сиз бош бўлган жамоанинг қишлоқда қулайликлар яратишга қўшиб келаётган улуши ҳақида сўзлаб берсангиз?

— Бошқармамизнинг 1995 йилги фаолият натижалари бунинг яққол далилидир. Вилоят шаҳар ва туманларида ўтган йили ўтказилган жами газ қувурларининг узунлиги 416,8 километрни ташкил этди. Шу жумладан қишлоқларда 384,9 километр газ қувурлари ўтказилиб, фойдаланишга топширилди. Вилоятимиздаги 12256 та хонадонда «зангори олов» ёқиб берилди. Шундан 10446 таси қишлоқ хонадонларини ташкил этади. Айниқса, бошқарманинг Бекобод, Пискент, Юқори Чирчиқ, Қуйи Чирчиқ туманларидаги газлаштириш ва газ билан таъминлаш идоралари жамоаларининг саъй-ҳаракатлари билан хонадонларни газлаштириш йиллик режасини ошириб бажаришга эришдик. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, бу ишларни амалга оширишимизда вилоят, шаҳар ва туман ҳокимликлари маблағ ажратиш, турли ўлчамли газ қувурларини топиб келтириш ва зарур ҳужжатларни тез муддатларда расмийлаштиришда яқиндан ёрдам кўрсатишмоқда. Йил давомида вилоят истеъмолчиларига режадаги 7,8 миллиард куб метр ўрнига 8,7 миллиард куб метр табиий газ етказиб берилди. Бу миқдорнинг қарийб 1.590 миллион куб метри аҳолининг турмуш эҳтиёжини қоплашга ажратилди. Бундан ташқари бошқармамиз аҳолига 15 турдаги 2,4 миллион сўмлик пуллик хизмат кўрсатди. Хонадонларга қўшимча газ ўчоқлари ўрнатиш, газ ўчоқларини таъмирлаш, эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш, суюлтирилган газга бўлган эҳтиёжини қондириш ушбу пуллик хизмат турларидан айримлари, холос.

— Республикамиз ғоят катта газ конларига эга, деган тушунча мавжуд. Шу фикрга муносабат билдирсангиз?

— Тўғри, республикамиз ҳудуди газ конларига бой. Лекин бу табиат неъматининг таги туганмас дегани эмас. Шунинг учун ҳар биримиз газни қадрлашга, тежаб фойдаланишга одатланмоғимиз лозим. Истеъмолчиларга табиий газ етказиб бериш катта сарф-харажатлар эвазига амалга оширилади. Газ конларини замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш, газни қайта ишлаш, чиқиндилардан тозалаш, газ тармоқларидан фойдаланиш ишлари учун катта маблағ керак. Бу маблағ сарф қилинган газ учун истеъмолчилардан ундирилаётган пул тушумидан шаклланади. Ушбу масалага тўхталиб ўтишимнинг боиси, вилоятимиздаги саноат, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари, ҳатто аҳоли орасида ҳам сарф қилинган табиий газ учун ойлаб, йиллаб ҳақ тўламай келаётганлар бор. Оқибатда, 1996 йилнинг 1 январь ҳолатига бошқарма бўйича истеъмолчиларнинг қарзлари миқдори 2 миллиард сўмдан ошиб кетиб, бошқарманинг молиявий аҳволи қийин ҳолатга тушиб қолди. Чунончи, Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Бекобод металлургия заводи, «Бекободцемент» ҳиссадорлик жамияти, «Оҳангаронцемент» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Узкимёконцерн» тизимидаги корхоналар айниқса катта миқдор қарздор корхоналардир. Бозор иқтисодиёти қонунлари кўрсатилган хизмат учун вақтида ҳақ тўлашни талаб этади. Барча ташкилотлар раҳбарлари ҳам ана шунга амал қилиб боришса, нур устига аъло нур бўларди.

— Бу йилги режалар билан таништирсангиз?

— 1996 йилги режаларимиз ўтган йилги иш ҳажмидан анча ортиқ. Ўзгача бўлиши ҳам мумкин эмас. Ҳозирги давргача вилоят шаҳарларидаги хонадонларнинг 76,7 фоизи, қишлоқдаги хонадонларнинг 65,7 фоизи табиий газ билан таъминланган. Бу борада иложи борича 100 фоизлик даражага етиш учун саъй-ҳаракатни бўшаштирмаймиз. Бу йил жами 144 километр газ тармоқлари ўтказилиши, 12000 хонадонни, шу жумладан қишлоқ жойларда 1100 хонадонни табиий газ билан таъминлаш режалаштирилган. Республикамиз Президентининг қишлоқ аҳолисини тоза ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлаш ҳақидаги фармони бошқармамиз меҳнат жамоаси учун кундалик дастур вазифасини ўтаб келмоқда ва келгусида вилоятимиз аҳолисининг турмуш даражасини юксалтириш борасида куч-ғайратимизни аямаймиз.

ТЕКИНГА МУШУК ОФТОБГА ЧИҚМАС

Ўтган йили Сурхондарё вилоятида етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг талайгина қисми Россияга жўнатилди. Тузилган шартномаларга мувофиқ унинг эвазига саноат, транспорт, қурилиш, қишлоқ хўжалиги ҳамда аҳоли эҳтиёжи учун зарур моллар олиб келинди. Рўйхатга олинган 137 та шартнома асосан бажарилди. Вилоятга 177 миллион сўмликдан кўпроқ товар келтирилди.

Аммо айрим корхона ва савдо ташкилотлари раҳбарлари, кичик корхона ва фирма эгалари орасида ўз чўнтагини кўзлаб иш юритганлари ҳам учрайди. Вилоят божхона бошқармаси рўйхатга олинган шартномалар қандай бажарилаётгани билан танишиб, мансабдор шахс ва 3 та корхона томонидан божхона қонунлари бузилганини аниқлади. Улардан 369,3 минг сўм жарима ундирилди. Айни вақтда 11 та шартноманинг муддати ўтиб кетгани ва шулар ҳисобига вилоятга салкам 11,5 миллион сўмлик маҳсулот келтирилмагани маълум бўлди. Шартнома қоидаларини бузган 11 кишига нисбатан жиноий иш қўзғатилди.

Афсуски, бундай мисоллар кўп. Деновдаги «Савоб» ҳиссадорлик жамияти 1995 йилда республикадан ташқаридаги турли фирма ва корхоналар билан шартномалар тузиб, уларга умумий қиймати қарийб 108 минг АҚШ доллари бўлган вино ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари жўнатган. Эвазига эса ҳозиргача бирон нарса келтирилган эмас. Термиз шаҳридаги «Чори» кичик корхонаси ҳокимлик рухсатномаси билан Россиядаги «Вечерняя звезда» деган корхона билан автошина, электрод, ёғоч келтириш тўғрисида шартнома тузди. Шартномага биноан корхона у ерга салкам 2 миллион сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари жўнатди. Маҳсулотлар кетди-ю, ўрнига ҳеч вақо келмади.

Айрим раҳбарлар вилоятда етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини шерикларига жўнатиб, орадан маълум вақт ўтгандан сўнг «юборган маҳсулот манзилга етмай ириб-чириб кетди» деб чиқим актлари тузмоқда.

Эндиликда қинғир йўллар билан бойлик орттиришга уринган барча кишилар қилмишига яраша жавоб бермоқда. Аммо масаланинг бошқа томони ҳам бор. Ҳокимлик ва тегишли ташкилот раҳбарлари кўплаб миқдордаги маҳсулотларни четга чиқаришга рухсатнома беришаётганда бунинг оқибатини ўйлашса бўларди.

Чори ТЎХТАЕВ,
(ЎзА).

Қҳ. 1996. 16-февраль 13№

ОТА ДУОСИНИ ОЛГАН ФЕРМЕР

Ота учун фарзандлари камолини кўришдан ҳам улуғ бахт борми? Аҳмад ака, не бахтки, фарзандларининг ҳаётда ўз ўрнини топиб кетишларига ишонч билан яшади ва уларнинг бахту камолини кўришга мушарраф бўлди. Ота кенжаси Носиржон мактабни аъло баҳоларга битириб Тошкент қишлоқ хўжалиги олийгоҳига кирганида бир қувонди. У ҳосилот деган диплом эгаси бўлганида эса яна бир шодланди. Қарийб 30 йил ўзи раҳбарлик қилиб, ҳар бир қарич ери таниш бўлган хўжаликда иш бошлаганида отанинг кўкси тоғдек кўтарилди. Ўтган мазмунли ҳаётининг давомчиси борлигидан қалбида ажиб бир хотиржамлик туйди.

Аҳмад ака Дустбеков умрини раҳбарлик лавозимларида ўтказган бўлса-да, фарзандларига тайёр, тўкин ҳаёт ҳадя этмади, балки қаттиққўллик билан уларни меҳнатга, ҳар соҳанинг билимдони бўлишга ўргатди. Ўзи эккан ниҳолларнинг мева бера бошлаганлигини, бу эса пировардида мустақил юрт истиқболига хизмат этажагини теран англади...

Носиржон институтни тамомлаб, ҳарбий хизматни ҳам ўтаб қайтгач, 1990 йилдан бошлаб Пскент туманидаги «Дустлик» (ҳозирги А. Дустбеков номли жамоа хўжалиги) давлат хўжалигида агроном-агрохимик лавозимларида ишлади. Кейинги йилдан у хўжаликнинг қолоқ тармоғи ҳисобланган озуқа етиштиришга ихтисослашган бўлимга ҳосилот этиб тайинланди. У биринчи навбатда ернинг унумдорлигини ошириш ва хўжалик озуқасини талонторож қилаётганларнинг пайини қирқиш тадбирларини белгилади. Ишлар олға силжиди.

1992 йилнинг кузида Носиржон кўпдан буён кўнглига тугиб юрган ниятини отасига ошкор қилиб, маслаҳат сўради:

— Ер олиб ўзим мустақил ишламоқчиман... Шунга оқ фотиҳангизни олмоқчи эдим....

Аҳмад аканинг нуроний чеҳрасида ажиб бир қувонч жилоланди. Меҳр билан ўғлига боқди:

— Дуруст ўйлабсан, ўғлим. Замон шуни тақозо этаяпти. Илоё, кам бўлма. Кўриб-билиб юрибман — хўжалик ҳамма соҳада ҳам ердан самарали фойдалана олмаяпти. Ҳосилдор ерларнинг умри зое кетяпти. Йил бўйи қанчадан-қанча меҳнат эвазига камҳосил кўтарилмоқда. Бу билан хўжаликнинг ҳам, элимизнинг ҳам иқтисодиётини тиклаб бўлмайди. Аммо хўжалик раҳбарлари нима дейишаркин? Ҳар ҳолда, ҳали ёшсан.

— Бу ҳақда ўзимча режа тузганман, — деди Носиржон отасининг хавотирини тўғри англаб. — Хўжалик билан шартнома тузаман.

Ота кенжасининг қарори қатъийлигини англагач, оқ фотиҳа берди. Носиржон эртаси куниёқ хўжалик бошқаруви раиси Ҳазратқул Нуровга учрашди, ўз режаларини маълум қилди. Раис ер бериш масаласида хийла эҳтиёткор бўлса-да, Носиржонга келганда юмшади. Хўжалик деҳқонларининг эртанги тақдири учун астойдил қайғураётган ёш мутахассисга ишонди. Нафсиламбирини айтганда, ўзига ҳам устозлик қилган Аҳмад ака Дустбековнинг фарзандлари ҳали ҳеч кимнинг юзини ерга қаратган эмас. Улар меҳнаткаш. Қолаверса, фарзандлар аввал ота маслаҳатини олиб, сўнг хайрли ишларнинг этагини тутишади.

— Майли, сизга шартнома асосида ижарага ер берамиз.

Носиржон кайфияти тоғдек кўтарилиб, ўзининг эзгу орзулари оғушида хонадан чиқди...

Носиржон 10 гектар ернинг ҳаммасига дастлабки йили пахта экди. Назарий билими бўлса-да, бу экиннинг нозик хусусиятларини мукаммал ўзлаштириб олган уста деҳқонлардан йўл-йўриқ сўрашдан, ўрганишдан эринмади. Чунки деҳқончиликда асқотадиган назарий манбааларни йўл-йўлакай айтиб ўтиш бошқа, уни амалда жорий этиш бошқа...

Носиржон оиласи ва ихтиёрий ишлашни хоҳлаган аъзолар билан ҳамма агротехник тадбирларни намунали ўтказди. Хўжалик маъмурияти ҳам ёрдамни унутмади. Зарур пайтда уруғдан, техникадан қарашди.

1994 йилда хўжаликда давлатга пахта топшириш режаси уддаланмади. Лекин ижарачи Носиржоннинг пахта майдонларида ҳосил мўл бўлди. 28,9 центнердан дур-жавоҳир йиғиб олинди. Носиржон бошлиқ ижарачилар хўжалик хирмонига салкам 30 тонна ҳосил топширдилар.

Ерга эгалик ҳуқуқи, ҳар бир қарич ердан самарали фойдаланиш учун кураш, мулк-кул бойлик яратиш, пировард натижада эса манфаатдорлик кишиларда меҳнатга муносабатни, фидокорлик туйғуларини жуш урдираётганлигини Носиржон ўзининг кичкина хўжалиги мисолида кўра олди. Келаси йилдан фермер бўлишга астойдил аҳд қилди...

Носиржон Дустбеков 1994 йилнинг адоғида деҳқон (фермер) хўжалиги учун зарур бўлган ҳамма ҳужжатларни тайёрлагач, ўзи деҳқончилик қилган 10 гектар ерни хўжалик ҳисобидан чиқариб олди.

Кузакда уғитлаб ҳайдалган ернинг 2 гектарига яхши ният билан чигит қадади. 2,5 гектар майдонда дон учун маккажўхори, 2 гектар ерда плёнка остида эртаги тарвуз парваришланди. 0,5 гектар майдон уруғлик пиёзга ажратилди. Яна 2 гектар майдонда пиёз ва 1 гектар ерда эса турли туман полиз экинлари парваришига киришилди.

Фермер хўжалигида 6 тур маҳсулот етиштиришнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун ҳар бир маҳсулотнинг ҳисобини қиладиган, унинг фойда ва зарарини кўзгуда акс эттандек кўрсатиб берадиган ҳисобчи керак эди. Носиржон олийгоҳнинг ҳисобчилик куллиётини тугаллаган турмуш ўртоғи Нилуфархонни ҳисоб-китоб ишларига жалб этди. Оилада Носиржонга ҳамиша маслакдош бўлган оқила аёл фермер хўжалиги ишини юритишда тадбиркор ва тежамкор иқтисодчи бўлиб чиқди. Бундан ҳаммадан кўпроқ шу хўжаликда яхши ният билан ишлаётган аъзолар манфаат кўрдилар. Улар ўзлари бажараётган юмушнинг сурьати ва сифати учун қайғурадиган бўлиб қолдилар. Чунки пировард натижа моддий манфаатдорликни таъминлайди.

Кузда фермер хўжалигига қарашли пахта майдонларидан қарийб 32 центнердан ҳосил йиғиб олинди. 6,5 тонна пахта хўжаликка ўтказилиб, 80—100 минг сўм соф даромад қилинди. Плёнка остида парваришланиб, етиштирилган 20 тонна тарвуз қурилиш материалларига айирбошланди. Қолган экинзорлардан 15 тонна макка, 40 тонна пиёз йиғиб олинди. Маккажўхори донини хўжаликдаги «Бирлик» чорва хўжалигига сотиб, ўз навбатида бундан ҳам мумайгина даромадга эга бўлишди.

Етиштирилган 40 тонна пиёзнинг 5 тоннаси қурилиш материаллари учун айирбошланди. Қолгани жамоа аъзоларига иш ҳақи ўрнида берилди. Ярим гектар ердан — 209 килограмм сара пиёз уруғи йиғиб олинди. 7,8 гектар ерга етадиган уруғлик келаси йил учун сақлаб қўйилди. Уларнинг дастлабки йилдаёқ олишган соф даромади 250—300 минг сўмни ташкил этди. Илло, айирбошлаш ҳисобига олинган қурилиш ашёлари бу ҳисобга кирмайди. Ана фойда...

— Отам раҳматликнинг пок руҳлари бизни қўллаб-қувватлади, — дейди Носиржон. — Меҳнатимиз натижаларини кўриш, қувониш у кишига насиб этмади... Англадикки, ота дуосини олиб кам бўлмадик.

Носиржон қурилиш ашёларини шунчаки олгани йўқ, албатта. У ўзининг кичик хўжалигида чорвачиликни йўлга қўймоқчи. Бунинг учун эса кирройи молхона қуриш зарур. Айирбошлаб олган бинокорлик ашёлари ҳозирча етарли. Бу хайрли ишга ҳам астойдил киришиб, уни тўғри йўлга қўйиб олишса, аҳолига гўшт, сутни арзон баҳоларда етказиб бермоқчи.

Ёш фермер техника сотиб олишни ҳам режалаштирган. Кичик хўжаликда зарур ҳамма нарса бўлса, яхши-да. Шунда яратувчилик имкониятлари янада кенгаяди, соф даромад тағин ҳам ортади. Кичик хўжаликнинг истиқболли одимлари далиллашади. Ҳа, ота дуосини олган фермер шундай чўққиларни кўзлаяпти.

Собир ИНОМОВ,
Абдулла ТУРДИЕВ.

БАХТЛИ КОРЕЙС АЁЛНИНГ ТИЛАГИ

— Мен ўзбек халқини севаман, — дейди корейс аёли Людмила Хан, — гарчанд миллатим корейс бўлса-да, ўзимни шу ерликдай ҳис қиламан. Негаки, Узбекистонда туғилиб, вояга етдим. Бахтимни ҳам шу юртда топдим. Суюкли фарзандларимни ҳам шу заминда камолга етказдим.

Дарҳақиқат, шундай. Буйрачилик Люда опани ҳамма танийди, у ҳам қишлоқда ҳаммани билади. Ҳамқишлоқларининг тўю маъракаларида улар билан ёнма-ён, ўзбек урф-одатларини ҳурмат қилади, қоидаси билан бажариб, ўз ўрнига қўяди-ки, бунга ҳатто бизнинг ҳам ҳавасимиз келади.

— Отам Хан Александр асли тошкентлик, онамэса Владимир шаҳридан. Улар турмуш қургач, Самарқандда яшаганлар. Ана шу шаҳарда 1955 йил 2 мартда таваллуд топганман. Дастлаб рус мактабида, сўнгра эса ўзбек мактабида таҳсил олдим. Буйрачига 1969 йилда кўчиб келганмиз. Тақдир тақозоси билан 1971 йили шу ерлик тракторчи йигитга турмушга чиқдим.

Ҳа, уларнинг севгисига менинг ҳам ҳавасим келганди ўшанда. Тасаввур қилинг, ўзбек йигити корейс қизига уйланди. Оллинига ўғлининг ўзга миллат қизига уйланганидан ҳадиксираган Сўна момонинг кўнгли аста-секин жойига тушди. Негаки, келини ўтли-шудлигина чиқиб қолди. Дарров ўзбек келинчагининг ўзгинаси бўлиб олди. Сигир соғди, далага ишга чиқди, бинойидек қилиб, ўзбекча таомларни пишириб берди, тезда нон ёпишни ҳам ўрганиб олди. Бир келин шунчалик бўлар-да! Ҳаммасидан ҳам унинг барча урф-одатларга амал қилганини айтмайсизми?!

Турмуш ўртоғи Ражаббой Сафаров билан муҳаббатининг мевалари — ширин фарзандлар дунёга келишди. Вақт дегани гўё тушдек, ўтганини билмайсан. Турмуш қурганларига ҳам йигирма беш йил тўлди. Катта қизлари Зуҳрахонни турмушга узатиб, икки невара кўришди. Камола ва Зилола, Шавкатжон ва Розахонлар Шовот туманидаги К. Отаниёзов номли жамоа хўжалиги илғорларидан. Феруза ва Мурожонлар эса ўрта мактабда ўқишяпти.

— Люда опа, армонингиз борми?

— Армоним йўқ. Худога минг қатла шукр, бир инсонга нима керак бўлса, бариси бор. Биргина орзуим — келин олиш. «Ёр-ёр»лар қаноти остида хонадонимга таъзим билан келин кириб келишини кўриш — бирдан-бир ҳавасим.

— Сандиқ тўлдими, келин сарподан?

— Албатта! Ўғлим Шавкатжон туғилгандан бошлаб, алоҳида сандиқни ниятлаганмиз, аллақачон тўлдириб қўйибман. Зеро, ўзбекнинг тўйи сандиқсиз, сарполарсиз бўлармиди?

Қаранг-а, Люда опанинг орзу-ҳавасини тинглаб, ўзини худди шу ерликдай ҳисоблаб гапиришини кўриб, ҳавасингиз келади, қувонасиз. Узбекларга, Узбекистонга бўлган чуқур ҳурматига садақа бўлай дейсан...

Ўрни келганда айтиш жоизки, ўзбек халқининг ҳам корейс миллати вакилларига бўлган ҳурмати беқиёс. Негаки, улар жуда меҳнаткаш халқ. Жамоа хўжаликлари раҳбарлари уларнинг меҳнати самарадорлигига ишониб, ерни бемалол ижарага беришади, бундан катта фойда кўришади. Бир сўз билан айганда, корейслар ҳам ишнинг кўзини билишади.

— Людмила Александровна йигирма йилдирки, пахтакор. Ўтган йили ҳар гектар пахта майдонидан 2 тонна 700 килограмм ўрнига 3 тонна 500 килограмм пахта териб топширди.

«Людахон жуда очиқ кўнгил, дилкаш аёл, — дейишади қўшни аёллар у ҳақда. — Катталар билан опа-сингилдек, тенгдошлари билан дугонадай — ҳамма билан илиқ муносабатда. 85 ёшли қайнонасини оқ ювиб, оқ тараб дуосини олиб ўтирибди, илоҳим,у ҳам шундай пири-бадавлат қайнона бўлиб юрсин».

— Люда опа, мана Ўзбекистонимиз мустақил бўлди, оддий фуқаронинг тушига ҳам кирмайдиган эркинликлар берилди, яъни чет элларга бемалол бориб келиш мумкин бўлиб қолди. Сир бўлмаса, айтинг-чи, асл Ватанингиз — Кореяга бориш орзуингиз борми?

— Мен Узбекистонда туғилдим, ўзбек қизидек бўлиб қолдим. Бу халқнинг тили, урф-одатлари қон-қонимга сингиб кетди, энди уларсиз яшашимни тасаввур ҳам қилолмайман. Узбеклардек меҳмондўст, бир-бировини ҳурмат қиладиган, бирининг дарди билан тенг дардлашадиган халқни кўрмадим. Узбекистондан кўчиб кетаётган бошқа миллат кишилари ҳақида гоҳо эшитиб қоламан. Бу ҳақиқатми ёки миш-мишми, билмадим. Ахир, шундай жаннатмакон юртни ташлаб чиқиб кетиш мумкинми? Ким уларга тазйиқ ўтказяпти, ким уларга нари тур деяпти? Ҳалигача мен билган ўзбеклар ўзга миллат вакилларини камситган эмаслар. Саволингизга келсак, қўлимиз узайса, келин олиб уйдан хотиржам бўлсам, турмуш ўртоғим билан бир сафарга чиқиш, жаҳонни кўриш ниятим бор.

Люда опа билан хайрлашар эканман, уруш ва меҳнат фахрийси, шу қишлоқлик Карим ота Ражабовнинг қуйидаги сўзлари эсимга тушди:

«Яқинда Русиядан танишларим келишган эди. Улар овқат пайти:

— Мана бу боғдаги ҳамма нарса сизникими? — дея сўраб қолишди. — «Ҳа, меники!» — дедим. — «Томорқадаги буғдой-чи?» — сўрашди улар. — Буғдой ҳам, боғ ҳам, мана бу экинзорлар ҳам менга тегишли.

Ишонмагандек, менга ҳайратланиб боқишди. Мен уларга қовун, тарвуз, пиёз, турп, карам ва маккажўхоризорларни, товуқ, қўй, сигирларни кўрсатдим. Улар менга қараб туриб: — Йўқ, сиз ўзбеклар ҳеч қачон оч қолмайсизлар, жаннатда яшаркансизлар,— дейишди.

Ҳа, у киши айтганидай, юртимиз тинч, дастурхонимиз тўкин, бу кунимизга шукур қилмасак, нонкўрлик бўлади.

Гавҳар ДЎСТЖОНОВА,
Шовот тумани.

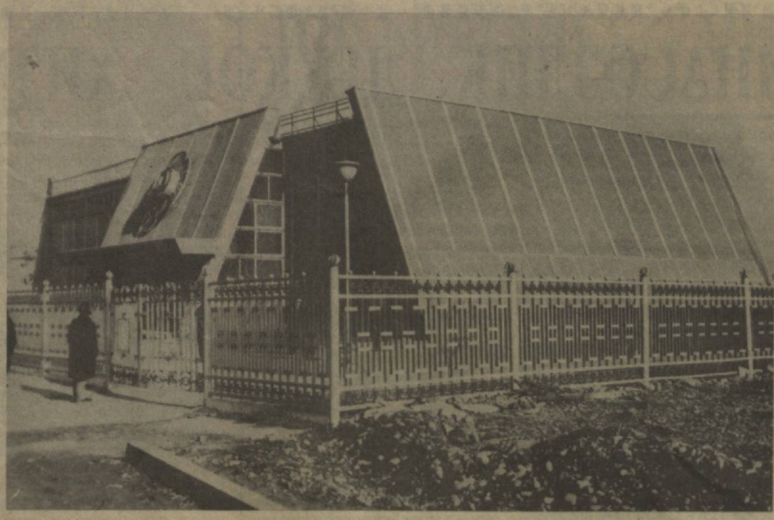

Яқинда Бекобод шаҳридаги «Бекободцемент» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти ташкил этилганига 70 йил тўлади. Жамоа бўлажак шодиёнага қизғин тайёргарлик кўрмоқда. Корхона қошида маданият уйи, болалар боғчаси, мактаб, тарихий музей, дам олиш ва соғломлаштириш оромгоҳи, ошхона намунали ишлаб турибди. Корхонада ўндан ортиқ миллат вакиллари аҳил ва иноқ дўстона меҳнат қилмоқдалар. Бу ерда хорижий мамлакатлар билан ҳамкорликлар кенг йўлга қўйилган.

СУРАТЛАРДА: 1. Янги спорт комплекси. 2. Болалар боғчаси ҳаётидан лавҳалар.

Турғунбек МАҲКАМОВ

Касби оддий, хизмати олий

УСТА ЙИГИТ

«Узбекистон» жамоа хўжалигининг марказида пештоқига «Оёқ кийимлар устахонаси» деб ёзилган кичик хона жойлашган. У ерда ҳамиша мижозларни учратиш мумкин. Биров ремонтга қолдирган оёқ кийимини олиб кетаётган бўлса, бошқаси олиб келяпти. Устанинг кун бўйи қўли-қўлига тегмайди. У ҳар бир кишини хушмуомалалик билан кутиб олади. Бугун ҳам шундай бўлди. Устахонага қўлига ҳасса тутган нуроний чол келиб қолди.

— Ассалому алайкум, келинг ота, — деди уста унинг оёғига разм соларкан. Ота маҳсисини созлатгани келган эди.

— Хўп, отахон, ҳозир тўғрилаб бераман, — дедию бир зумда уни созлаб, отанинг қўлига тутқазди. Етмиш беш ёшли Ражаббой ота Отаматов:

— Балли, ўғлим, умринг узоқ бўлсин, — дея миннатдорчилик билдириб устахонадан чиқиб кетди.

Ҳа, моҳир пойбзалчи Қосимбек Жанаев бундай илиқ сўзларни одамлардан ҳар куни эшитади. Мана тўққиз йилдирки, у жамоа хўжалигида яшовчи аҳолига беминнат хизмат қилиб келмоқда. У ширинсўзлиги ва касбига ихлоси туфайли кўпчиликнинг ҳурмат-эътиборига сазовор бўлаяпти.

Ҳамқишлоқларининг уни «Уста йигит» дейишларининг боиси ҳам ана шунда.

Абдураҳим МАТҚУЛОВ.

Ҳар тўғрида

1819 МЕТРЛИ ЗАНЖИР

Дунёдаги энг узун занжир темирдан эмас, резина сақич ўраладиган оддий қоғоздан ясалганини биласизми?! Уни Вашингтон штатидаги Рэдмонд шаҳрида яшовчи Кэти Ашлер 1987 йил октябр ойида ясаган. Гиннеснинг рекордлар китобига киритилган ушбу занжирнинг узунлиги 1819,9 метрни ташкил этган.

ЭЪТИҚОД ҒОЛИБЛИККА БОШЛАДИ

32 ёшли ҳиндистонлик Жаҳлаш Чандор ҳинд худоларидан бири саналмиш Матанинг марҳаматига сазовор бўлиш учун Алиқархадан Жаммагача бўлган 1400 километрлик масофани эмаклаб ўтган. Бунинг учун 15 ой вақт сарфлаган. Ҳинд йигити ўзи сиғинган худо Матанинг марҳаматига эришган-эришмаганини билмади-гу, аммо бу билан у дунёга машҳур бўлиб кетди. Негаки унинг номи энг узоқ масофага эмаклаб борган одам сифатида рекордлар китобига қайд этилди.

ЯРМАРКАДАГИ РЕКОРД

Финляндиялик Райнер Викстрем қўл олиб кўришишда дунёда биринчи ўринни олди. У бир иш кунида, яъни саккиз соатда 119 минг 592 киши билан қўл олиб саломлашди. Бу айни баҳор чоғида Турку шаҳрида ўтказилган ярмаркада содир бўлди.

МАНГУ МАНЗИЛ

Дунёда энг кўп қабр қазиган киши олмониялик Иоханн Генрих Кард Тимдир. У 50 йиллик гўрковлик фаолияти даврида 23 минг 311 та қабр қазиган ва ўзи ҳам ўша қабристондан мангу манзил топган.

ЛУҚМОНИ ҲАКИМ ПАНДНОМАСИ

Халқимиз Луқмони Ҳаким номини неча асрлардан бери табобат илмининг пири комили, нафаси ўткир табиб сифатида тилдан қўймай келади. Шундан бўлса керакки, бирор дардга йўлиқса, аввало пирнинг руҳидан мадад сўрайди, ундан мерос бўлиб қолган, тилдан-тилга, дилдан-дилга кўчиб келаётган ўгитларга амал қилиб шифо топади.

Юртга қайтган қадр-қиммат, донишманд бобокалонларга меҳр-оқибат туфайли Луқмони Ҳакимнинг-да қоронғи, зах кулбаларда чанг босиб ётган пандномалари ёруғлик юзини кўрди, халқ мулкига айланди. Бугун қўли енгил, нафаси ўткир, ҳар сўзи дуру жавоҳир бобокалонимизнинг бой меросларидан муштарийларни-да баҳраманд этмоқни ният қилдик. Илло, пири муршиднинг ўгитлари беморлар дардига даво, юрагига қувват, йўлига йўлдош бўлсин!

Оллоҳ инсонни яратди. Унга қадди-баст, икки юзу қирқ саккиз каттаю кичик суягак, гўшт, мушак, пайлар ато қилди. Юрак соғлом бўлса, тана ҳам мустаҳкамдир. Зеро, одам боласида кўнгил бирламчи. Юракнинг бошқарувчи, руҳ мўътадил ҳолда асровчи, жиғар эса тананинг мулки, қон сарчашмаси, ҳарорат ва жасорат бермоқлик манбаидир. Буларни асраш эса одамзодга ҳам фарз, ҳам қарздир.

***

Агар одамнинг бирор аъзоси оғриб қолса у кашничнинг кўкидан туйиб есин.

***

Исириқни талқон қилиб, сувга аралаштирингда темираткига суртинг — касаллик чекинади.

***

Яра ёки жароҳатга чумчуқ миясини сурсангиз тузалади.

***

Чипқон ҳали пишмаган бўлса, гулхайрини қатиққа аралаштириб суртинг, яра уч беради ва патосни чиқариб юборади.

***

Агар кишида ўсма — шиш пайдо бўлса, асалари уясидан қайнатма қилиб ичиши керак.

***

Агар оёқ терлаб ёқимсиз ҳид келса, унга туянинг иссиқ қонидан суртиш керак.

***

Агар киши песга дучор бўлса, кундузи ва кечаси лола уруғини истеъмол қилсин.

***

Соч тўкилган жойга қуйдирилган саримсоқ пусти билан зайтун мойидан малҳам тайёрлаб суртиш керак.

***

Шаб кўрликдан азоб тортаётган киши, кўзига кашнич билан мойчечак қайнатмасини қуйса дарддан халос бўлади.

***

Кўздан аччиқ ёш оқса думба ёғи бўлаклари ва озгина миқдор зарчуба қўшиб тайёрланган хамирни кўрда пишириб, иссиқ ҳолда бурун қаншарига қуйсин ёки суртсин.

***

Агар илон териси кўзга қуйилса кўз яна ҳам равшан бўлади.

***

Қизил лавлагини қайнатиб, оқарган сочга суртсангиз қорайтиради.

***

Чаён чақса ниш урган жойга, аввалдан чаён солиб қуйилган мой суриш керак.

***

Илон чаққан жойга дарҳол саримсоқ палласини суртинг.

***

Агар киши саримсоқни кўп еса, унга илон заҳри ўтмайди, чунки саримсоқ заҳри илон заҳридан зўррок.

***

Асалга омухта қилинган турп уруғ ошқозон касалига даводир.

***

Саримсоқ хомлигича ейилса, ошқозон қуртини нобуд қилади.

***

Агар киши кўнгил айнишидан қийналса, аввалдан шакар сепиб қўйилган ялпиз баргини есин.

***

Кимники кўзидаги оқи ёки қовоқлари яра-чақа бўлса, зафарондан талқон тайёрлаб кўзига қуйсин.

***

Кўздан ёш қуйилиб оқса, хўроз тирноғини қуритиб қилинган талқондан қовоқ остига қуйсин.

***

Қулоғи оғирроқ киши, саримсоқ сувини қулоғига томизса тузалади.

***

Агар кишининг қулоғи оғриса, унга ошқовоқнинг хом шарбатидан томизиш керак.

***

Бурундан қон келса, ялпиз кулидан бурнаки қилинг.

***

Агар тиш оғриса саримсоқни қайнатиб енг ва яна милкингизга ҳам саримсоқ палласини босинг — оғриқ қолади.

***

Оғзингизни гулоб билан чайинг, оғриқ йўқолади, тишлар мустаҳкамланади.

***

Темиратки тушган киши исириқ талқонидан малҳам қуйсин ва пиёз уруғини қайнатиб есин.

***

Саримсоқ ва шолғом уруғи талқони юздаги доғларни яхши кетказади.

***

Мадор қуриши, тана ҳароратининг ортиши, бўйин, қулоқ, кўз атрофидаги оғриқлар — қон айланишининг бузилишидандир.

***

Агар қонингиз меёрига тушишини истасангиз хурмо, олча ва гулобдан шарбат қилинг, уч кун наҳорда оч қорингга ичинг.

***

Эрталаб шолғом еган киши йўталга дучор бўлмайди, яна шолғом нафас йўлларини юмшатиб, ўпкани тозалайди.

***

Янги тутни асал билан қўшиб ейиш ҳам йўталга яхши наф беради.

***

Саримсоқни турп ва туз билан еган кишининг оғзи қуримайди.

***

Кимники тошналик доимо қийнаса, сувни кўп ичса, қизил ғиштни гулханда топлаб, кейин уни сувли идишга солсин, сувни тиндириб қуйиб, ичсин, дардига шифо топади.

***

Наҳорда пиёз ейдиган кишининг овози тоза, ёқимли бўлади. Пиёз балғам туширишга ҳам кўмак беради, танани бездан халос қилади.

***

Оғиздаги ёқимсиз ҳидларни йўқотиш учун туйилган кашничини сутга аралаштириб, у билан оғизни чайиш керак.

***

Кўзингизга сурма тортинг, токи кўзни равшан этиб, ғуборлардан тозалайди.

***

Кўз оғриб қолса, кашнич қайнатмасидан уч марта томизинг, енгиллик пайдо бўлади.

***

Тоғ ялпизидан кўпроқ овқатга ишлатган одамнинг меъдаси соғлом, ўзи бақувват, кучли бўлиб, ҳеч қачон зардага учрамайди. Ҳаром қон кўпайиши дарддан ҳам форир бўлади.

***

Турп, мингбоши, арпабодиён, кашнич уруғларидан ўгра қилиб, шўрвага солиб ичган кишига ҳеч қандай касаллик доримайди.

***

Агар кимники қорни оғриса турп уруғини сут билан ичиши лозим. Худди шу доривор юздаги сепкилни ҳам кетказади.

***

Марғилондаги «Ипакчи» акционерлик жамиятида бирйўла тўрт болалар боғчаси ёпилди. Бунинг сабабини маблағ етишмаслигига йўйишмоқда. Жамият ўз ишчи-хизматчилари фарзандлари учун боғча ҳақини ойига 125 сўм белгилаган. Бунинг устига ишчиларга иш ҳақи вақтида берилмаяпти. Муаммо яқин кунларда ҳал бўла-

БОЛАЛАР БОҒЧАСИ НЕГА ЁПИЛДИ?

диганга ўхшамайди. Чунки жамият омборида 120 миллион сўмлик маҳсулот тўпланиб қолган. Харидор йўқ.

Бу каби ҳолларни қишлоқда айниқса кўп учратиш мумкин. Жамоа хўжаликлари ихтиёрида бўлган 600 болалар боғчасидан 150 таси ишламаётир. Мавжудлари ҳам болалар шунчаки кун ўтказадиган жойга айланиб қолган.

— Хўжаликлар тасарруфидаги тўққизта боғча халқ таълими тизимига ўтказилди, — дейди вилоят халқ таълими бошқармаси болалар боғчалари билан ишлаш бўлими инспектори М. Ғойибназарова. — Аммо бу билан муаммони ҳал этиб бўлмайди. Уни ижобий ҳал қилиш эса аввало жойлардаги корхона ва хўжалик раҳбарларининг ишни тўғри ташкил этиши, изланиш ва ташаббускорлигига боғлиқ деб ўйлаймиз.

Мутасаддилар бунга нима деркин?

Р. КАМОЛОВ.
ЎзА.

ПУЛНИНГ КАТТАСИ

Ҳажвия

Шодмонбек оиласи жўжабирдай жон. Хотини ва ўзи ишлаб топган пул рўзгор тебратишга учма-уч етаяпти. Ўн йил давомида Шодмонбекнинг бошидан қандай маломатлар ўтмади дейсиз. Хотини билан ғиди-биди қилган кунлари ҳам бўлган. «Пул — қўлнинг кири», — дейишади. Шодмонбек бу гапга ишонмайди. Негаки, ўзи ичмайди, чекмайди, оила иқтисодини тежамкорлик билан юритади.

Шодмонбек ишдан уйига кириб келар экан, хотинининг бир алпозда турганини кўриб «Яна бир янги мато чиқибди-да, ҳозир дийдиёсини бошлайди, ўша қўйлакни эгнига илмагунча қовоқ аридек ғўнғиллагани-ғўнғиллаган» деган фикр миясида чарх урди.

— Ҳа, келдингизми, — деди хотини кўзларидаги ёшни артиб. — Қўшни хотин менга нималар деганини билсангиз эди...

— Яна уришдингларми? — Шодмонбекнинг таъби тирриқ бўлди. Чунки икки қўшни аёл ҳар ҳафтада бир марта жанжаллашиб туришарди.

— Ён қўшни жон қўшни, дарров апоқ-чапоқ бўлиб кетасизлар, қўй йиғлама. — Уни юпатмоқчи бўлди эри.

— У менга «Эрингнинг белида белбоғи, бошида дўпписи йўқ», —деди.

— Нима!!! — Шодмонбекнинг тепа сочи тикка бўлди. — ҳали мен ҳақимда ҳам гапирдиларингми?

— Эрингнинг топар-тутарининг тайини йўқ, нимангга гердаясан, — деди у менга. — Сиз ичмасмишсиз...

Шодмонбек бу таънага тушунмади. Уришган икки хотин бўлса.

— Унга лом-мим деёлмадим, — хотини тағин жанжал тафсилотларини дастурхон қила бошлади. — Ахир, унинг эри хотини ишлаб топган пулга қўл теккизмасмиш.

— Нега ахир! — ажабланди Шодмонбек.

— Хотин киши топган пул миннатли бўлармиш, пулнинг каттасини белбоғли эркак топармиш.

Шодмонбекнинг бошига бир челак совуқ сув қуйилгандек бўлди. Ҳаммасига чидаса ҳам бунисига чидаш оғиров. Ахир, у хотини топган пулнинг ярмисини ҳам тополмайди-ку! Нима қилиш керак? Йўлини излаш керак. Изза бўлиб яшаш эр кишига ярашмайди. Ё ёғлироқ ишга ўтсинми?

— Энди нима қиламиз? — хотини саволомуз унга боқди.

— Ҳеч нарса қилмаймиз, ит ҳуради,карвон эса ўтаверади.

— Йўқ, мен бу ҳақоратга чидай олмайман. Эртага битта дўппи, белбоғ сотиб оласиз, кейин лабингизга сигарет қистириб қўшни хотиннинг олдидан ўтасиз, хўпми?

Эр-хотин туни билан режа тузиб чиқишди. Нима бўлганда ҳам эрнинг обрўсини кўтариш керак. Шунинг учун эр-хотин тунда бир қарорга келишди. Хотини Шодмонбекни яхши кайфият билан ишга кузатди.

Кечқурун эса хотини уни таниёлмай қолди. Оғзида сигарет. Бир нималар дегандек бўлди.

— Ана! — У кўкрагига муштлади. — Биз йигитнинг хўрозимиз. Белга белбоғ олдик, бошга дўппи, кайф қилдик...

У хотинининг елкасига мушт туширди:

— Ўша мени гап қилган қўшни хотин эридан таёқ ейишини айтмаган экан-да, — деди ва чўнтагини қоқлаб уч-тўртта 5 сўмликни чиқариб ташлади.

— Мана бу пулнинг каттаси бўлади.

Фахриддин БОЗОРОВ.
Нишон тумани.

20 ЙИЛ УЙҚУДА

Одатда аёлларни энг гўзал нарсалар: ой, қуёш ва гулга қиёслашади. Бу ойдек чиройли, қуёшдек юксак ва гулдек нозик деганидир. Ҳа, аёллар қанчалик сабр-бардошли ва иродали бўлмасинлар, шунчалик нозик-ҳимояга муҳтожлирлар. Мана бу воқеани эшитинг. Днепропетровск вилоятидаги Могилёв қишлоғилик Надежда Артёмовна Лебедина эри билан жанжалдан сўнг қаттиқ уйқуга кетади ва шу бўйи роппа-роса 20 йил ухлаб, соғ-саломат уйғонди. Мутахассис олимлар бу ҳодисани чуқур ўрганиб шундай хулосага келишди: аёлни оиласидаги озгина ғиди-биди шунчалик асабий ҳолатга солган.

Ҳа, аёллар гулдек нозик, уларни ҳар лаҳзада асранг, эркаклар.

ЕТТИТА ТЕЛЕВИЗОРНИ ЕГАН ОДАМ

Фарангистонлик Мишел Лотито исмли бу йигит 9 ёшиданоқ темир ва шишалар таъмини тотиб улгурган эди. Шундан бери у темир, шиша синиғи ва пластмасса буюмларини чайнайди. Ҳар куни унинг ошқозонига 900 граммга яқин темир ва шиша тушади. У шу пайтгача ўнта велосипед ва еттита телевизорни еб қўйди. Венусуэла пойтахтида биртадай гувоҳлар шоҳидлигида у «Сессна» дея аталувчи енгил самолётни қисмларга бўлиб еб юборди. Ҳаммадан қизиғи шундаки, Мишел Лотито ҳазми таом сифатида катта бир тобутни ҳам еган. Бунақа ҳодисани дунё яралгандан бери ҳеч ким кўрмаган бўлса керак.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ
Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ХУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИС: «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» УЮШМАСИ
ҲОМИЙ: «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси
«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32
ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-52.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г—063, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 19.00

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 3 4 6.